

Моладзь праецыруе будучыню!

Фота Вячаслава ПАУЛАУЦА

Ганна Сцефкіна з кафедры графічнага дызайну і яе дыпломны праект да тэатральных пастацовак.

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Надзея Гіль (дызайн віртуальнага асяроддзя): "Вечны вандроўнік на Зорным шляху".

Па традыцыі ў апошнюю нядзелю чэрвеня ў Беларусі адзначаецца Дзень моладзі, а ўвесь тыдзень, што ёй папярэднічае, у краіне праходзяць тэматычныя мерапрыемствы ды імпрэзы. Якая моладзь сёння — такая Беларусь заўтра. Мабыць, гэта не выпадковае супадзенне, што менавіта на згаданым тыдні праходзяць абароны дыпламаў у навукальных установах, дзе рыхтуюць кадры для нацыянальнай культуры. Пры усёй значнасці эканамічнага чынніка, менавіта творчая матывацыя — у шырокім, не толькі ў мастацкім сэнсе — рухавік сацыяльнага прагрэсу і гарант устойлівага развіцця. Да таго ж культура, як вядома, яднае нацыю. Так што, у працяг тэмы — якое мастацтва сёння, такое грамадства заўтра. Асабліва, калі гаворка ідзе пра "маладое мастацтва".

Заканчэнне — на старонцы 6

Суайчыннікі

**СЛАНЕЧНІКІ
АД БЕЛАРУСАЎ
НЕАПАЛЯ**

Што за галоўная справа, якой прысвячае свой час і сілы Культурная асацыяцыя BELLARUS у Італіі?

ст. 3

Інтэрв'ю ў нумар

**123 АДМЕТНЫЯ
БРЭНДЫ**

Пра фестывальны рух на Беларусі, сувязь з бізнесам і календар адметных імпрэз распавядае начальнік упраўлення культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ірына Карповіч.

ст. 4

Соцыум

**СИТУАЦЫЯ —
ПАД КАНТРОЛЕМ**

У гэтым артыкуле мы паведамім пра палац, які займеў гаспадароў і атрымаў "другі шанец" на жыццё. Шкада, што з'ява гэтая, вельмі годная, пашырылася так запозна. Але, лепей запозна, чым ніколі...

ст. 5

Анлайн-нарада з Брэсцкай крэпасці

22 чэрвеня адбылася чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства. З дапамогай сродкаў відэасувязі, ўдзел у нарадзе прынялі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Павел САЛАЎЕЎ

Далёнае пасаджэнне прайшло ў выключным фармаце — міністр вёў нараду па відэасувязі з Брэста. Анатолій Маркевіч ўжо з чатырох гаўдзін ранішчы прысутнічаў на памятным мітынг-рэквіеме ў Брэсцкай крэпасці, на якую 80 гадоў таму прылаў асноўны ўдар нямецка-фашысцкіх войскаў.

Міністр выказаў шчырую падзяку ўсім тым, хто выступіў у якасці арганізатараў мерапрыемстваў у Брэсцкай крэпасці-героі: "Усе арганізавана на вельмі годным узроўні. Сімвалічна, з доўгай зразумелага трагізму і патрыятычна".

аб'ектах амаль завяршыліся будаўнічыя работы, і застаецца падпісаць неабходныя акты па іх прыняцці.

Падчас нарады была зроблена справздача і па пытаннях далейшага развіцця кінапрадэсу на "Беларусьфільме". Зараз беларускім грамадствам, зыходзячы з праведзеных апытанняў, запатрабаваны тэмы патрыятычнай, маральна-экалагічнай, таксама здаровага ладу жыцця і бяспекі жыццяздзейнасці, адносіні ў падлеткавым асяроддзі, тэма, што ўздымаюць праблемы маральнага выбару. Вядзецца праца па распрацоўцы фільмаў з кінапракатнымі і грамадскімі арганізацыямі, тэлеканаламі, інтэрнэт-платфармамі.

Дырэктар "Беларусьфільма" Уладзімір Карачуўскі прайнфармаваў, што зараз кінастудыя распрацавала план праката кінапрадукцыі на паўтара года наперад, выходзіць на новыя рынкі.

Паводле яго слоў, сёлетня абавязкова будзе праведзены брэндавы беларускі фестываль "Лістапад". Па папярэдняй інфармацыі, каля 25-ці краін свет змогуць прыняць удзел у фестывалі, у іх шэрагу 10 былых

каб дапамагчы за кошт сродкаў рэспубліканскага і мясцовага бюджэтаў закупіць неабходныя музычныя інструменты.

Пашікаўся міністр і пытаннем, звязаным з аднаўленнем Будслаўскага касцельнага храма. Безумоўна, дзяржава ажа дапамогу, але зараз вядзецца падрыхтоўка праектна-каштарыснай дакументацыі. Разам з тым Анатолій Маркевіч падкрэсліў, што аднаўленне даху храма павінна скончыцца залетнія месяцы.

На нарадзе ўздымалі і пытанні брэндавых мерапрыемстваў у кожным з рэгіёнаў краіны. Заўважалася, што летась многа культурных падзей было адменена з прычыны каранавіруса. Але мерапрыемствы пакрысе аднаўляюцца, яны спрыяюць развіццю ўнутранага турызма.

Засярэдзіў увагу міністр і на супрацоўніцтве Саюза мастакоў з моладдзю, на пытаннях правядзення не толькі выстаў, але і майстар-класаў. Міністру далажылі, што з лютлага бягучага года такія сустрэчы былі праведзены з навучэнцамі школ мастацтваў Гродзенскай вобласці, а таксама ў Гродзенскім дзяржаўным

Нерухомая спадчына — тэма злабадзённая

Як мы паведамлялі раней, калегія Міністэрства культуры, якая мела месца адбыцца ў Чырвоным Беразе Жлобінскага раёна 24 чэрвеня, адбылася праз дзень, але ў Мінску. На ёй абмяркоўвалася тэма захавання нерухомай матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці ў іх навакольнага асяроддзя.

Павел САЛАЎЕЎ

У пасаджэнні прынялі ўдзел кіраўнікі структурных падраздзяленняў абласных і Мінскага гарадскога выканкамаў, выконваючых дзяржаўна-уладных паўнамоцтваў ў галіне культуры, прадстаўнікі Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь, а таксама кіраўнікі праектных і навуковых арганізацый.

З уступным словам на калегіі выступіў міністр культуры Анатолій Маркевіч. Ён падкрэсліў, што праца і ўзаемадзеянне паміж рознымі ўстановамі, якія ў сваёй дзейнасці займаюцца праблемамі захавання нерухомай гісторыка-культурнай каштоўнасці, пакуль што застаецца не на самым высокім узроўні.

"Наша задача сёння — вызначыць напрамак дзейнасці на перспектыву, які б нам дапамог аб'яднаць усе намаганні па вырашэнні дадзеных праблем", — падкрэсліў міністр.

З асноўным дакладам падчас мерапрыемства выступіла начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спад-

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

чыны Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Наталія Хвір, якая вызначыла шэраг вострых праблем, дачычных захавання нашай агульнай спадчыны. Адзін з галоўных тэзісаў яе даклада — актывізацыя работы па распрацоўцы ў краіне зон аховы нерухомай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Было падкрэслена, што па стане на чэрвень 2021 года ў дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў краіны ўключаны 5350 аб'ектаў, з якіх толькі для 31 працэнта распрацаваны і зацверджаны праекты зон аховы.

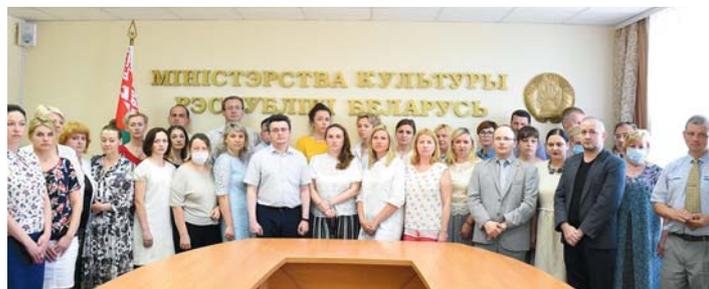
Больш за 60 працэнтаў нерухомай матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці ў камунальнай уласнасці адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак, якія нясуць адказнасць за іх захаванне і забеспячэнне даступна да іх.

Адсутнасць распрацаваных і ўсталяваных зон аховы на практыцы прыводзіць да страт, пашкоджання і знішчэння гісторыка-культурных каштоўнасцяў, аб'ектаў шараговай гістарычнай забудовы і археалагічных аб'ектаў, стратам цэлас-

насці гістарычнага ландшафту і навакольнага асяроддзя. А па сутнасці гаворка ідзе пра магчымыя страты нашай агульнай спадчыны, вядома, калі праблемы не будуць вырашаны.

З мэтай актывізацыі мерапрыемстваў па распрацоўцы праектаў зон аховы ўпраўленнем па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры ініцыяваны змены ў артыкул 105 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб культуры, распрацаваны рэкамендацыі па складу і парадку распрацоўкі праектаў зон аховы нерухомай матэрыяльнай каштоўнасці, а таксама прапанаваны курсы павышэння кваліфікацыі для ўсіх работнікаў, каго непасрэдна краінае дадзена тэма.

Міністр культуры адзначыў, што бліжэйшым часам усе зацікаўленыя спецыялісты збяруцца разам з мэтай канкрэтызацыі вырашэння праблем і больш шчыльнай каардынацыі працоўнай дзейнасці. "Работа павінна быць сістэматызавана, кропку не ставім, — сказаў Анатолій Маркевіч. — Працы трэба надаць практычнае прымяненне".

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Міністр засярэдзіў увагу ўсіх прысутных на тым, што ён працягвае трымаць на асобым кантролі правядзенне святаў "Александрыя збірае сяброў" і "Славянскага базара".

Таксама на нарадзе было закранута пытанне запуску ў эксплуатацыю з 1 ліпеня першага і чацвёртага комплексаў Нацыянальнага мастацкага музея. Міністру далажылі, што цяпер на

Савецкага Саюза, краіны Паўднёва-Усходняй Азіі, Паўднёвай Амерыка, некаторыя краіны Усходняй і Заходняй Еўропы.

Тэма забеспячэння ўстаноў культуры музычнымі інструментамі, у прыватнасці, піяніна, таксама была разгледжана на нарадзе. Паведамлялася, што як у бягучым годзе, так і ў наступных гады міністэрства будзе рабіць усё належае,

гісторыка-археалагічным музеі, Полацкім гісторыка-культурным запаведніку, Брэсцкім абласным культурна-выставачным цэнтрам, Вішэбскім цэнтрам сучаснага мастацтва, Палацы культуры чыгуначнікаў Гомяля, у Гомяльскім палацава-парковым ансамблі, у Клімавіцкай дзяржаўнай школе мастацтваў і Хойніцкім краязнаўчым музеі. Цяпер мастакі выехалі ў Магілёўскую вобласць.

"Трэба і надалей ахопліваць і рэгіёны краіны, і абласныя гарады. Да таго ж для ўсіх нас такая супраца вельмі добрая падзея", — падкрэсліў Анатолій Маркевіч.

Роўна ў 12.00 работнікі цэнтральнага апарата Міністэрства культуры краіны падтрымалі ўсебеларускую хвіліну маўчання "Мы памятаем", прысвечаную памяці ахвяр Вялікай Айчыннай вайны (на здымку).

Праект Садружнасці ў Барысаве

Гэтымі днямі ў Барысаве — Культурнай сталіцы Рэспублікі Беларусь-2021 — у год 30-годдзя ўтварэння Садружнасці Незалежных Дзяржаў праходзіць Міжнародная выстава "ART EXPO" дзяржаў — удзельніц СНД пад дэвізам "Мастацтва маладых — гісторыя будучыні!"

Мерапрыемства адбываецца ў фармаце маладзёжнага фестывалю

з удзелам маладых дзеячаў культуры і мастацтва краін Садружнасці, якія працягваюць свае творы ў розных жанрах сучаснага выяўленчага мастацтва.

У рамках праекта была арганізавана канферэнцыя на тэму "Падтрымка моладзевых ініцыятыў і стартапаў у сферы культуры ў дзяржавах — удзельніцах СНД" з удзелам прадстаўнікоў краін Садружнасці, дыяспар у Рэспубліцы Беларусь.

Удзел прадстаўнікоў Беларусі ажыццяўляўся праз студыю, краін

СНД — у відэафармаце, быў і святочны канцэрт.

"ART EXPO" — гэта комплекснае мерапрыемства, накіраванае на развіццё супрацоўніцтва ў рамках Садружнасці Незалежных Дзяржаў, стварэнне спрыяльных умоў для распаўсюджвання агульных гуманістычных каштоўнасцяў, у тым ліку міжнацыянальнай згоды, павагі да культуры, моваў і традыцый іншых народаў, фарміравання духоўнасці, патрыятызму і грамадзянскасці ў моладзі.

КУЛЬТУРА

ШТОГТЫДНЕВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ СУДУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) ВЫДАВЦА З ЧАСТРЫНКАЙ 1991 ГОДА

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.
Рэдакцыйнае пасаджэнне № 637, выданае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Галоўны рэдактар — КРЫВАНОС Александр Паўлавіч; **намеснік галоўнага рэдактара** — Юры КАРПЕНКА; **адказны сакратар** — Таццяна ПАШЭНЬКА; **рэдактар аддзела**: Юген РАТІН; **аглядальнік рэдакцыі**: Эміль ЮРКЕВІЧ, Надзея БУНЦЫВІЧ; **Надзея КУДРЭЙКА**, Антон РЫДАК, Павел САЛАЎЕЎ, Ілья СВІРЫН, Юрый НАРНЯЖКЕВІЧ; **спецыяльны карэспандэнт**: Пётр ВАСІЛЕЎСКІ; **мастацкі рэдактар** — Наталія ОВАД. Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рахунковы адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавцаўская ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".
Першы намеснік дырэктара — КРЫШЫНСКАЯ Людміла Алксееўна. Прыёмны: (017) 334 57 41.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, Чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.
Аўтары допісаў павармяляюцца прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, **паштарны адрас** (нумар папаштара, дата выдання, кім і каля выдання папаштар, асабісты нумар), **асноўнае месца працы, зваротны адрас**. Аўтарскія рупаліцы не рэзінуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах рэкламы.
© "Культура", 2021. Наклад 2855. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падпісана ў друку 25.06.2021 у 19.00. Замова 1506.
Распуліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавцаўства "Беларускі Дом друку". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

Сланечнікі ад беларусаў Неапалі

“Мы шчыра і даступна расказваем пра Беларусь” — галоўная справа, якой прысвячае свой час і сілы Культурная асацыяцыя BELLARUS у Італіі

Культурная асацыяцыя BELLARUS нарадзілася ў 2010 годзе, спачатку было не вельмі проста аб’яднаць беларусаў, але потым людзі паверылі нам. Цяпер у нас у арганізацыі афіцыйна 300 чалавек, але, зразумела, нават у нашым рэгіёне, а гэта Неапаль і яго раёны, беларусаў значна больш. У самой жа Італіі нашых землякоў досыць шмат. Вядома, калі ўзнікае неабходнасць, беларусы звяртаюцца да нас з усяй Італіі.

Штогадовы наш праект — Дзіцячы беларускі ранішнік. Падчас яго мы навучаем нашых дзяцей рабіць розныя беларускія рэчы, напрыклад, выцінанку. Дарчы, не так даўно Гомельскі тэатр лялек прыязджаў да нас на адзін з ранішнікаў. Карыстаючыся выпадкам, хацела б падзякаваць праз вашу газету яго кіраўніку — Дзмітрыю Гарэліку — цікаваму і таленавітому творцу. На гэтакія свята да нас прыйшлі дзеці самых розных нацыянальнасцяў, у тым ліку і італьянцы, і хоць не ўсе яны разумелі беларускую мову, але было відаць, што ім цікава глядзець наша тэатральнае прадстаўленне і мець зносіны з беларускімі аднагодкамі.

Ужо ўвайшло ў традыцыю, якую, на жаль, часова перапыніў кавід, правядзенне Беларускай восені ў Неапалі. Мы праводзім гэта мерапрыемства сумесна з Цэнтрам нацыянальных культур, які дапамагае падарыць беларускія калектывы для прэзентацыі і прасоўвання тут, у Неапалі, беларус-

кай культуры.

Вядома ж, штогод мы ездзім у Монтэ-Касіна — тут былі пахаваныя 250 беларусаў, якія змагаліся з нацысцкімі захопнікамі, і мы аддаем даніну памяці нашым землякам-героям штогод 9 траўня.

Зразумела, наведальнікі гэты мемарыял і ў гэтым годзе. Перед тым як ехаць туды, я зайшла ў магазін, дзе гандлююць кветкамі. Прадавец пацікавіўся, навошта мне столькі кветак. Я адказала: “Салдатам ў Монтэ-Касіна, для ўскладання кветак на магілы загінуўшых беларускіх салдат”. У нас завязалася гутарка, гандляр запытаўся, дзе знаходзіцца Беларусь і якім чынам беларускі салдаты апынуліся ў Італіі. Гэты просты італьянец настолькі прасякнуўся маім расказам, што акрамя вянка і кветак ён падарыў нам яшчэ і 5 букетаў сланечнікаў для ўскладання. Мне здаецца, у гэтым і складаецца галоўная справа, якой мы прысвячаем свой час і сілы. Мы шчыра і даступна расказваем пра беларусаў і Беларусь у Італіі.

Мы праводзім і невялікія мерапрыемствы лакальнага маштабу, якія гуртуюць і збліжаюць беларусаў Італіі: творчыя вечары паэты і музыкаў, некаторых беларускіх пісьменнікаў, Дзень беларускага пісьменства, Дзень маці і Дзень памяці Хатыні. Для нас заўсёды значная падзея — выстава музея Якуба Коласа.

Якая падтрымка нам прыходзіць з нашай гістарычнай радзімы? Як правіла, мы атрымліваем

яе па двух напрамках: ад Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур, прадстаўнікі якога дапамагаюць нам у набыванні нацыянальных касцюмаў, каштоўных кніг, матэрыялаў для выстаў — ручнікоў, абрусаў, паясоў, строяў. Акрамя гэтага хору “Спадчына” пры нашай арганізацыі перадаюць нотны матэрыял для беларускіх песень, праводзяць курсы павышэння кваліфікацыі. На іх мы больш глыбока знаёмімся з беларускімі песнямі і танцамі, рознымі відамі рукадзеля, вытанчанай беларускай кухні. Пры гэтым адкрываецца шмат магчымасцяў. За ўсё гэта мы шчыра ўдзячныя кіраўніку Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур — Вользе Антоненка.

Яшчэ адзін напрамак, па якім мы атрымліваем дапамогу, звязаны з Праграмай “Беларусы замежжа” Міністэрства замежных спраў. У прыватнасці, пры наведванні Монтэ-Касіна міністэрства нам часткова дапамагае ў вырашэнні фінансавых пытанняў, якія датычыліся пераезда ад Неапалі да Монтэ-Касіна. Часам нам дапамагае Ганаровае консульства Беларусі ў Неапалі.

Госці з Беларусі ў нас бываюць, на жаль, не вельмі часта, бо да Неапалі не так і проста дабрацца. Але раз у год да нас прыязджаюць, а шэсць гадоў таму мы сталі сведкамі сапраўднага свята, якое для нас падрыхтавала група беларускіх артыстаў розных нацыянальнас-

цяў разам з Аляксандрам Сасновічам. Мы больш поўна даведаліся пра традыцыі народаў, якія жывуць у Беларусі, і яшчэ раз пераканаліся, наколькі паважліва ставіцца да прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў на нашай гістарычнай радзіме.

“Папулярызаванне беларускай мовы і культуры мы

займаемся не толькі на нашых мерапрыемствах. Мне здаецца, мы папулярызуюем Беларусь штохвілінна, таму што нашы рэкі, азёры, лясы, неба — у нас у крыві. Мы і ёсць тая Беларусь, якую мы любім”.

Прыязджаў да нас і ансамбль “Світанак”, яго ўдзельнікі праводзілі ў 8-гадовай італьянскай школе майстар-класы, прысвячаныя беларускім танцам і ігры на беларускіх інструментах. І вучняў школы, і дырэктара гэта вельмі ўразіла. Беларускае прапрымства народных промыслаў “Скарбіца” сумесна з прадстаўніком апарата Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў арганізавала ў нас у Неапалі дэфіле беларускіх строяў. Вельмі б хацелася, каб госці з нашай роднай Беларусі прыйязджалі да нас як мага часцей.

Зразумела, мы вельмі паважліва ставімся да такога пытання, як пераемянасць пакаленняў. Тым больш, што мінулае нашых краін істотна адрозніваецца. Беларусь —

краіна, у якой дагэтуль элементы сацыялізму вельмі развіты, у Італіі — капіталізм. Тут усё залежыць ад эканамічных выгод і карысці. Людзі, якія прыязджаюць сюды, перабудоўваюцца, мяняюць менталітэт. Адным словам, беларусы, якія жывуць тут даўно, хочучы, каб іх дзеці разумелі, што яны звязаны з Беларуссю — з краінай, якая мае багатую гісторыю, традыцыі, таленавітых і добрых людзей.

У сувязі з гэтым мы стварылі спецаб’ядную нядзельную школу, у якой праводзілі заняткі з дзешчымі, займаліся беларускай мовай, творчасцю і музыкой. У нас былі сфарміраваны групы па ўзросту (дзеці ад 5 да 7 гадоў, з 8 да 10 гадоў і з 10 да 12 гадоў). Дзеці прыходзілі ў нашу школу з вялікай радасцю. На жаль, кавід перашкодзіў нам збірацца, хоць мы ўжо працавалі тры гады. Будзем спадзявацца, што ў гэтым верасні нашы дзеці да нас вярнуцца.

На маю думку, беларуская суполка павінна не толькі аб’ядноўваць людзей, але і папулярызаван-

ла наша родная музыка. Людзі гарталі беларускія кнігі, некаторыя з іх не заўсёды верылі, што Беларусь ужо асобная краіна, а не частка Расіі. Так што праца, якую мы тут праводзім, неабходная. Я ўжо не кажу пра тое, што ў наш хор “Спадчына” прыйшлі нават італьянцы, якіх зачаравала наша музыка і культура.

Вядома, у нашай працы нам вельмі дапамагае Інтэрнэт, сучасныя сродкі сувязі. Беларускае МЗС стварыла Кансультацыйны савет, і гэта нічога акрамя падзякі не выклікае. Таму што дзякуючы гэтаму, я пазнаёмлілася з беларусамі з усіх частак нашага свету, і зараз мы можам мець зносіны, не звязаныя на межы. Такія зносіны дазваляюць падзяліцца адно з адным ідэямі, праектамі, якія мы сумесна ажыццяўляем на карысць нашай Беларусі. У прыватнасці, мы прымалі ўдзел у фестывалі малюнкаў з эстонскімі беларусамі, у фестывалі беларускай культуры — з расейцамі з Самары. У праекце, прысвечаным Вялікай Айчыннай вайне — з беларусамі Ірландыі. Так што Інтэрнэт насапраўды вельмі дапамагае мець карысныя зносіны. На нашай старонцы ў фэйсбуку, якая называецца “Асацыяцыя BELLARUS, мы выкладваем нашы праекты.

Несумненна, культура спрыяе прасоўванню нашай краіны за мяжой, праз абмен культурнай тэматыкай пашыраюцца і эканамічныя кантакты, растуць уземныя інтарсы ў беларускай і італьянскай бізнэсаў. На мой погляд, для гэтага неабходна і надалей больш выпускаць фільмаў, ролікаў пра Беларусь, падкрэсліваючы яе вартасці. Так, калі мы рыхтаваліся да Другіх Еўрапейскіх гульніў, мы паказалі ролікі аб прыжосці Мінска, іншых беларускіх гарадоў, нашай прыроды.

Папяровая версія газеты “Культура” да нас, на жаль, даходзіць не заўсёды, аднак на сайт Рэдакцыі яна — выдавецкай установы “Культура і мастацтва” мы заходзім пастаянна. Так што будзем падтрымліваць сувязі і сумесна рабіць усё магчымае для таго, каб нашу краіну ўспрымалі ў свеце з павагай і любоўю.

Таццяна ПУМПУЛЕВА, старшыня Беларускай асацыяцыі BELLARUS Італія, Неапаль

123 адметныя брэндзы, або Фестывалі на любы густ

Лета, як вядома, — гэта гарачая фестывальная пара. Дзясяткі буйных і малых фестывалю ладзяцца ў гэты час ва ўсіх кутках Беларусі, прыцягваючы ўвагу як мясцовых жыхароў, так і прыездных турыстаў. Можна з упэўненасцю сказаць, што сёння многія айчыныя фестывалі сталі сапраўднымі візітнымі карткамі сваіх раёнаў, балазе, пад правядзенне знакавых фестывалю выдаткоўваецца значнае фінансаванне не толькі з бюджэту пэўнага горада, але таксама і вобласці ці нават рэспублікі. Ці зрабіліся фестывалі брэндамі раёнаў, ці з'яўляюцца ў краіне новыя адметныя і цікавыя фестывалі і ці дапамагае ў іх арганізацыі рэклама, інтэрнэт, сувязь з турыстычнымі арганізацыямі ды прыватным бізнесам — пра ўсё гэта ды пра многае іншае «К» пагутарыла з начальнікам упраўлення культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ірынай КАРПОВІЧ.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

— Напачатку размовы хацелі бы запытацца пра тое, колькі ўвогуле ў Беларусі на сёння фестывалю? Колькі з іх маюць статус міжнародных ці рэспубліканскіх? І што будзе з тымі фестывалю, якія летась былі, на жаль, адменены ў сувязі з неспрыяльным эпідэміялагічным становішчам?

— Зусім нядаўна, у 2020 годзе, з друку выйшла кніга «Фестывалі ад А да Я», у якой прадстаўлены 123 фестывалі, што ладзяцца ва ўсіх рэгіёнах Беларусі. Палітра нашых фестывалю вельмі вялікая, толькі міжнароднага і рэспубліканскага ўзроўню праходзіць больш за пяцьдзясят. Леташнія фестывалі, якія былі перанесены ці адменены ў сувязі з неспрыяльным эпідэміялагічным становішчам, сёлета адбудуцца абавязкова. Іх вельмі чакаюць глядачы, прычым, як мясцовыя жыхары, так і госці з розных куткоў Беларусі.

— А што адбываецца з фестывалю, якія ладзяцца ў розных раёнах Беларусі? Ці робіцца яны брэндавымі для таго ці іншага раёна, як, напрыклад, міжнародны фестываль дзяічай творчасці «Залатая ічолка» ў Клімавічах, фестываль народнага гумару ў Аўшоках у Калінкавіцкім раёне ці міжнародны фестываль народнай музыкі «Звіняць цымбаль і гармонік» у Паставах? І, як вы лічыце, што трэба рабіць, каб фестывалю стаў брэндам?

— На мой погляд, кожны раён сёння зацікаўлены ў тым, каб ягоны фестываль зрабіўся брэндавым, пазнавальным сродкам дзяічай творчасці іншых падобных мерапрыемстваў, што ладзяцца ў Беларусі. І можна з упэўненасцю сказаць, што многія рэгіянальныя фестывалі сапраўды сталі брэндавымі. Напрыклад, гаворачы пра

«Вішнёвы фест», мы адразу згадваем Глыбокае. Калі вядзем гаворку пра фестываль народнай творчасці Мінскай вобласці «Напеў зямлі маёй», успамінаем Мар'іну Горку. А пры згадцы Рэспубліканскага фестывалю нацыянальных культур, у памяці паўстае Гродна. Падобныя прыклады можна прыводзіць доўга. Таму, на мой погляд, падобныя фестывалі на сёння фактычна сталі візіткамі таго ці іншага раёна, горада і нават вобласці.

— Не магу не згадаць і такі знакавы рэспубліканскі фестываль фальклорнага мастацтва «Берагіня», што ладзіцца ў гарадскім пасёлку Акіябарскі ўжо не адзін дзясятка гадоў. Што плануеце далейшая падтрымка гэтага адметнага фестывалю, што папулярнае традыцыйнае беларускае народнае танцавальнае фестываль?

— Так, безумоўна, і Міністэрства культуры Беларусі, і абласныя, і раённыя ўлады зацікаўлены ў правядзенні падобнага фестывалю, у тым, каб ён набываў яшчэ большы размах і розгалі. Таму мы шчыльна працуем з арганізатарамі фестывалю, каб усе ўдзельнікі фестывалю, усе дэлегацыі, якія прыязджаюць выступаць на «Берагіні» адчулі сябе ў Акіябарскім максімальна камфортна і ўтульна.

— Сёння часта гавораць пра тое, каб арганізатары фестывалю не толькі спадзяваліся на бюджэтнае фінансаванне, а актыўна прыцягвалі да супрацоўніцтва прыватны бізнес, спонсараў, мецэнатаў, ладзілі практы ў галіне дзяржаўна-прыватнага супрацоўніцтва. Якія, на вашу думку, тут ёсць перспектывы? І ці з'яўляюцца ў Беларусі прыклады паспяховай сумеснай працы арганізатараў раённых, абласных, міжнародных фестывалю і прыватнага бізнесу?

Пра перспектывы развіцця фестывальнага руху на Беларусі, сувязь з бізнесам і календар адметных імпрэз

— Натуральна, дзяржаўна-прыватнае супрацоўніцтва, сувязь арганізатараў фестывалю з бізнесам абавязкова павінна быць. Іншая справа, што звычайна гэта невялікі ўкладанні, бо прыватны бізнес хоча, у першую чаргу, нейкай аддачы, прыбытку, што не так лёгка дасягнуць за некалькі фестывальных дзён. Таму тут лепш казаць пра пэўнае

так і з краін блізкага ці далёкага замежжа — прыязджала на раённыя, абласныя, міжнародныя фестывалі, што ладзіцца ў розных рэгіёнах краіны цягам усяго года?

— Турыстычным арганізацыям трэба ведаць пра фестываль як мага раней, каб планаваць прыезд турыстаў. А раённым уладам трэба спачатку зацвердзіць план правядзення таго ці іншага фестывалю. Гэты план ствараецца напрыканцы года і ўжо пазней гэтага можна дакладна сказаць, адбудзецца ці не адбудзецца той ці іншы фестываль. Іншая справа, што і сёлета, і летась многія фестывалі, асабліва міжнароднага ўзроўню, не змаглі дачакацца прыезду ці пацвярджэння прыезду замежных гасцей — з-за кавіду, з-за зачыненых межаў ці праблем з перасячэннем мяжы ў сувязі з эпідэміялагічнымі абмежаваннямі. Спадзяюся, наступным летам эпідэміялагічная сітуацыя палепшыцца, і тады арганізатары фестывалю і турфірмы змогуць суаднесці свае планы і запраسیць на нашы мерапрыемствы гасцей як з Беларусі, так і з блізкага ці далёкага замежжа.

— Магчыма, з цягам часу варта было б зрабіць сайт ці старонку ў інтэрнеце, дзе кожны ахвотны мог пабачыць нейкі план, дату і месца правядзення айчынных фестывалю? Абоду падумаць пра стварэнне нейкага календара адметных айчынных імпрэз, які кожны ахвотны змог бы знайсці самастойна ў інтэрнеце?

— Менавіта гэта мы і плануем зрабіць у перспектыве. Магчыма, размесцім падобныя фестывальныя календары адразу на сайце Міністэрства культуры Беларусі. Тады кожны зможа завітаць на сайт і пабачыць, дзе і ў які

час у краіне адбываецца той ці іншы фестываль.

— І, калі мы ўжо загаварылі пра перспектывы, як вы лічыце, што будзе з фестывальным рухам у Беларусі далей? Ці будзе ён развівацца? Пашырць свае межы? Знаходзіць новыя іміджавыя халды? Ці будзе з'яўляцца новыя цікавыя ды адметныя фестывалі, якія не маюць яшчэ сваіх аналагаў у нашай краіне?

— Безумоўна, у перспектыве так і будзе. Бо фестывальны рух, на мой погляд, павінен стаць больш аб'ёмным, больш разгалінаваным, абапірацца на мясцовыя традыцыі, напрыклад, прапагандаваць мясцовую кухню, адметныя прыёмы рыбнай лоўлі і гэтак далей. Магчыма, у перспектыве ў Беларусі з'явіцца і джазавы фестываль.

— І апошняе. Як вядома, сённяшняе неспрыяльнае эпідэміялагічнае становішча абмежаванае на выезд і ўезд у Беларусь не надта спрыяюць турыстычным вандроўкам замежных турыстаў. Магчыма, у фестывальным руху сёлета варта зрабіць ухіл на ўнутраны турызм і чакаць на адметных фестывальных імпрэзах менавіта айчынных, беларускага турыста?

— Як я лічу, мы можам і павінны абапірацца на ўнутраны турызм, патэнцыял якога, на мой погляд, яшчэ далёка не раскрыты. Беларускага турыста, як вядома, у першую чаргу цікавіць гісторыка-культурныя аб'екты і фестывалі самага рознага фармату. Таму сёлета мы плануем працаваць з прыцэлам на ўнутраны турызм і зацікаўліваць фестывальнымі рухам усіх айчынных аматараў актыўнага вольнага адпачынку.

К
Фота аўтара і з архіву Ірыны Карповіч

У мінулым нумары, мы «пабывалі» на ўсходніх межах нашай краіны — у Нароўлі, дзе з вясны вядуцца працы па аднаўленні палаца роду Горватаў (гл. «К» № 25, 2021). Сёння мы перанясемся на захад Беларусі, на Ваўкавышчыну, каб распавесці чытачам «К» пра лёс палаца славутага роду Бохвіцаў у Падароску. Мэта нашых публікацый не ў тым, каб займацца банальнай папулярна-займацыйнай цікавасцю мясцінаў. Мы распавядаем пра прыклады, калі яшчэ нядаўна закінутыя палацы-сядзібы займелі гаспадароў і атрымалі «другі шанец» на жыццё. Прычым, часам, менавіта жалобны стан колішніх котлішчаў беларускай шляхты і становіцца для некаторых пабуджална матывам «закатаўшы рукавы набываць і ратаваць» не дзеля Беларусі, а дзеля Беларусаў. Вельмі шкада, што з'ява гэтая, вельмі годна, пашырылася так запозна. Але лепей запозна, чым ніколі.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

ТРОШКІ ГІСТОРЫ

Падароск — колішні маёнтак Наваградскага ваяводства ВКЛ, а сёння аграгарадок Ваўкавыскага павета Гродзенскай вобласці. У публікацыях, датычных Падароска, як аказалася, сустракаецца даволі шмат памылак. Напрыклад, першыя пісьмовыя згадкі Падароска паходзяць не з 1522, але з 1507 года. За сваю гісторыкаграфічную гісторыю Падароск не раз мяняў гаспадароў — Ключкі, Дольскія, Вішнявецкія, Мнішкі, Замойскія. Ад апошніх у жніўні 1756 года маёнтак перайшоў роду Грабоўскіх. Перад тым як Падароск у чарговы раз змяніў гаспадароў, належаў ён ваўкавыскаму павятоваму маршалку, а пазней гарадзенскаму губернскаму маршалку Казіміру Грабоўскаму (каля 1774 — 1842). Які, акрамя палітычнай дзейнасці, адзначаўся яшчэ і на ніве перакладу літаратурных твораў з англійскай мовы на польскую. Казіміра і яго братаў і сястры, дарчы, лічыць пазашлюбнымі дзецьмі караля Станіслава Аўгуста Панятоўскага. У 1819 годзе гасцяваў у Грабоўскіх вядомы палітычны дзеяч і пісьменнік Юльян Урсын Нямцэвіч, род якога паходзіў з Берасцейшчыны. Палітык Нямцэвічаў у Скоках нядаўна быў адноўлены і сёння функцыянуе як музей (яшчэ адзін станючы прыклад, пра які варта распавесці падрабязней).

ца ў Падароску, адчуваецца разумны, руплівы і грунтоўны падыход.

За апошнія гады слова “Падароск” стала пэўным брэндам, вядомым ўсёй краіне. Спрыяе гэтаму і супрацоўніцтва гаспадароў з вядомым ванроўнікам — Юрыям Жыгамонтам. Які пачынае кожны новы выпуск вандровак у чарговае знакавае месца Беларусі ад параднага ганку падароскага палацыка.

3 АПОШНІХ НАВІНАЎ

Каб даведацца аб тым, што сёння адбываецца ў Падароску, мы звязаліся з

на соцаш кантралюючыя органы. Бо, як мы ўжо казалі, маёнтак з’яўляецца помнікам гісторыі і культуры.

Сёлета плануецца завяршыць электра- і водаабеспячэнне аб’ектаў турыстычнай інфраструктуры — кавярні, сувенірнай крамы і інш. То бок, “маёнтак Падароск” зможа годна прымаць турыстычныя групы, і забяспечыць іх сціплыя патрэбы ўсім неаходным.

Звярнуліся мы па каментар і да спадарыні Наталлі Гаспадарык, старшага інспектара спорту і турызму Ваўкавыскага райвыканкама. Мы пацікавіліся, ці ёсць

Сітуацыя — пад кантролем

Пра палац Бохвіцаў у Падароску

Далей маёнтак належаў барону дэ Лярысу, а далей Пухальскім-Язвінскім. З 1862 года ў Падароску загаспадарыў Альбін Чачот, сын Тадэвуша Чачота, які валодаў Барашінам і Асташынам блізу Карэлічаў. Гэтыя Чачоты — адна з галін старага роду, з якога паходзіў і наш славеты філамаст і паэт-романтык Ян Чачот.

У выніку дынастычных шлюбавых пазней маёнтак перайшоў да роду Бох-

Некалькі год таму сядзібу Фларыяна Бохвіца ў Вошкаўцах па рашэнні Ляхавіцкага райвыканкама разабралі. Вельмі шкада, што не знайшлося таго, хто ўзяўся б за яе ратаванне. Помнік назаўсёды страчаны (гл. “К” №27, 2020).

1939 год прынёс у Падароск кардынальныя перамены. Маёнтак быў нацыяналізаваны. Далейшы паваяны яго шлях — тыповы для былых шляхецкіх маёнткаў. Або ў іх ствара-

ны, або захаваліся фрагментарна. Але, надыйшоў 2012 год.

ЗМЕНА КУРСА

У 2012 годзе сонца ў чарговы раз зазірнула ў палац праз бітыя шыбы вокнаў. Павел Падкарытаў, расійскі бізнесовец, бабуля якога паходзіла з Віцебшчыны, вырашыў набыць палац у Падароску. Кошт склаў 120 тысяч далараў. У параўнанні з

асабліва, калі гаворка вядзецца пра помнікі гісторыка-культурнай спадчыны розных катэгорый.

Але вернемся да гаспадароў і яго планаў адносна палаца. Пачынаючы з таго моманту, як напрыканцы 2012 года адбыўся чарговы аўкцыён і кошт палаца (плюс 3,5 гектара паркавай тэрыторыі) быў выплачаны дзяржаве, у Падароску закіпела праца. Ад таго моманту ў беларускіх СМІ пачалі з’яўляцца публікацыі пра гаспадару і навіны аднаўлення. Пачалі наведвацца туды і турыстычныя групы.

дырэктарам праекта спадаром Юрыем Меляшквічам. Аказалася, што напачатку года цалкам змянілася кіраўніцтва праекта, бо папярэдняе ўжо выканала ўскладзеныя на яго заданні. І ён толькі некалькі месяцаў як займае гэты пост.

На пытанне, як мясцовыя жыхары ставяцца да аднаўлення палаца, аказалася, што ставяцца вельмі станоўча. Адзінае, часам скрапяючы ў прыватных размовах ноткі расчаравання, бо “занадта ўжо доўга вядзецца рэстаўрацыя”. Праўда, улічваючы колькасць

на тэрыторыі раёну іншыя аб’екты гісторыка-культурнай спадчыны, якія сталі прыватнай уласнасцю. Аказалася, што так. Акрамя Падароска, ужо шмат год ідзе праца па аднаўленні палаца ў Красках, дзе ствараецца агра-сядзібна. І неўзабаве ён мусіць прыняць першыя наведвальнікаў.

Што ж датычыцца маёнтка ў Падароску, то, безумоўна, і кіраўніцтва раёна, і турыстычныя агенствы вельмі зацікаўлены ў тым, каб рэстаўрацыйныя працы завяршыліся як мага хутчэй. Напачатку лета ў Гродзенскай вобласці адбылася прэзентацыя новага турыстычнага маршрута “На ростанях краіны: падарожжа па горалдзе Ваўкавыску і Ваўкавыскім раёне”, якая паказала, што найбольш цікавацю турыстычных агенстваў карыстаўся менавіта маёнтак у Падароску.

ПАСЛЯСЛОЎЕ

На заканчэнне нам застаецца дадаць, што акрамя сядзібнага комплексу, у Падароску ёсць іншыя цікавосткі, гісторыя якіх нямаля распаўвадзе і пра само мястэчка.

Напрыклад, праваслаўная Свята-Троіцкая царква. Ёсць меркаванне, што ў 1802 годзе ў гэтым храме (тады яшчэ каталіцкім касцёле) быў ахрышчаны місіянер, філосаф і археолаг Максіміян Рыла, будучы першы даследчык старажытнага Вавілона. Або касцёл Святой Альжбеты Венгерскай і Божай Міласэрнасці. Ёсць яшчэ два помнікі-напаміны пра Апошняю вайну — савецкім ваярам і мясцовым жыхарам, загінулым у часы вайны.

Непадалёк ад сядзібы, недзе за паўкіламетра, апошнімі ўласнікамі маёнтка была пабудавана родавая капліца-пахавальня. Але, на вялікі жаль, пакуль што яна ляжыць у руінах.

Падароск ў 1919 — 1939 гадах...

і ў 1944-м.

Сядзібна. 1919 — 1939 гг.

віцаў. Бохвіцы, спярша мяшчане, а потым шляхта, ад пачатку свайго перасялення ў ВКЛ былі прыхільнікамі Радзівілаў і доўгі час трымаліся кальвінізма, а пазней перайшлі ў каталіцтва. Альжбета Чачот абрала за мужа Рамана, сына вядомага філосафа, пісьменніка і асветніка Фларыяна і Паўліны Маеўскай з Бохвіцаў (сваёй Адама Мішкевіча). Дарэчы, маёнтак Бохвіцаў у Флер’янава (Ляхавіцкі раён) таксама стаў прыватнай уласнасцю, і там ужо некалькі год вядуцца аднаўленчыя працы. Магілу Фларыяна Бохвіца, якая была на могілках у Дарава, у 2003 годзе знішчылі і на яе месцы з’явілася новае пахаванне. Але захаваліся магілы жонкі Фларыяна — Паўліны Бохвіц і іх нашчадкаў.

ліся школы, або размяшчаліся калгасныя канторы. Падароск жа з’яўляўся і тое, і гэтае. Таму да 2004 года будынак палаца, пабудаванага, як сцвярджалі, у сярэдзіне XVIII стагоддзя, прайшоўшы праз некалькі войнаў, паўстанні ды іншыя выпрабаванні, ацалелі і былі ў даволі неаблагім стане. Бо не раз-месціш жа дзетак ці старшынню і бухгалтара калгаса пад акрытым небам. Але ў 2004 годзе і гэты перыяд скончыўся. Кантору перанеслі ў іншае месца. Будынак застаўся без дагляду і... Няма нічога новага пад Месяцам. Усё, што можна было выраваць і вынесці з палацыка, разыйшлося па наваколлі. Гаспадарчыя пабудовы, якіх таксама хапала — бровар, кузня, сукнавальня, вадзяны млын і іншыя — або былі знішча-

сённяшнімі коштамі за палацы ці сядзібы (у пяць ці болей разоў меншыя) гэта нейкая фантастычная сутнасць. Але, вядома, што шмат чаго залежыць і ад месца, і ад ступені захаванасці. Ды і сёння, калі на вёсцы і ў мястэчках не так людна, як яшчэ дзесяць год таму (мала працы і ўмовы жыцця далёка не лепшыя, таму ідзе масавая міграцыя ў буйныя гарады), знайсці годнае прызначэнне “закінутым” палацам цяжэй.

Таму, калі знаходзіцца ахвочыя заняцца аднаўленнем сядзібы пад культуруны праект ці музей, чаму б нашай дзяржаве не пайсці насустрач “культуртрэгерам” і не аддаць такія перспектыўныя аб’екты без аўкцыёнаў, за “адну базавую велічыню”? Зразумела, трымаючы сітуацыю пад кантролем,

У планах кіраўніцтва “Маёнтак Падароск” — цалкам аднавіць палац, у якім у будучыні размесціцца музей беларускай шляхты. І праца ў гэтым накірунку зроблена невялікая. Праўда, да стварэння сапраўднай музейнай экспазіцыі, якая б “распаўвадала” пра тое, які чым жыла беларуская шляхта і папярэднія ўласнікі маёнтка, шлях яшчэ няблізкі.

Паступова аднаўляюцца гаспадарчыя пабудовы, якім таксама знойдзецца сваё прызначэнне. Бо, каб маёнтак быў прыцягальным для турыстаў, плануецца адкрыць кавярні і хостэла. Будынік, ад якіх засталіся фрагменты, закансерваваны, то бок надзейна ўкрыты ад непагадзі дахам. У добраўпарадкаваны парк, у якім налічваецца каля 500 дрэваў. Ва ўсім, што робі-

таго, што трэба было зрабіць і што было зроблена, тут, насамрэч, дзівіцца няма чаму.

Дадам, што такое пазітыўнае стаўленне — з’ява вельмі пашыраная. Цяжка знайсці людзей, якія б былі за тое, каб сядзібы ці палацы, з якімі шмат у каго звязаны даўнія добрыя ўспаміны, зніклі без следу. Хаця зрэчас і такія сустракаюцца.

Што датычыцца стаўлення да праекта з боку мясцовых уладаў, то і тут, як паведаміў дырэктар праекта, усё добра. Рэгулярна паступаюць прапановы аб дапамозе. Наведваюцца ў Падароск прадстаўнікі абласной адміністрацыі. Не так даўно завіталі і супрацоўнікі Міністэрства спорту і турызму. За правядзеннем прац на аб’ектах сядзібнага комплексу піль-

(Заканчэнне.
Пачатак на старонцы 1)

У вышэйшых навучальных установах культуры і мастацтва пачаліся абароны дыпламаў. На момант выхаду гэтага нумару «К» ацэнку за выніковую працу ўсяго перыяду навучання ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў ужо атрымаюць дыпломнікі ўсіх чатырох факультэтаў — экранных мастацтваў, тэатральнага, мастацкага, дызайна і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Таццяна Якаўлева і яе дызайнерскі праект рекламных роликаў для Atlant.

Моладзь праецыруе будучыню!

На некаторых абаронах пабывалі нашы карэспандэнты. У бліжэйшы час іх матэрыялы з'явіцца на старонках газеты. Ну а пачнем з кафедры дызайна віртуальнага асяроддзя, дзе зоркай абароны стала Надзея Гіль з дыпломнай работай «Паўнакупальны праект “Вечны вандроўнік на зорным шляху”. Кіраўнік праекта — Крысціна Стрыкелева. Менавіта яна некалькі гадоў таму прапанавала цэламу курсу паспрабаваць асэнсаваць сродкамі віртуальнага дызайну мастацкую і філасофскую спадчыну Язэпа Драздовіча. Потым дзве курсавыя працы трансфармаваліся ў дыпломныя. Крысціна Аляксандраўна прытрымліваецца той думкі, што Беларусі даўно пара мець уласны аналаг “Дыснейлэнда”, у канцэптуальнай аснове мусіць быць касмагонія нашага Вечнага вандроўніка.

Згаданы дыплом — важны крок у напрамку рэ-

у Мінскім планетарыі. Дарэчы, менавіта ў планетарыі і праходзіла абарона дыплама. Прайшла бліскуча. Тое, што зрабіла спадарыня Надзея, вартае апладсменту. Дыпломнай работай зацікавілася дырэкцыя планетарыя. Цалкам верагодна, што праз пасярэдніцтва гэтай асветніцкай установы “Вечны вандроўнік на зорным шляху” пойдзе ў народ.

Вольга Жуковіч. Дызайн-праект, прысвечаны 155-годдзю Льва Бакста.

Язэп Драздовіч у версіі Надзеі Гіль.

алізашы гэтай ідэі. Работа Надзеі Гіль уявіла з сябе відэаролік, на якім карціны Язэпа Драздовіча ператвараюцца ў анімацыйны фільм. Тое, што на карцінах мае адзін ракурс, у фільме можна пабачыць з розных бакоў. Прынцыповы момант — для дэманстрацыі роліка патрэбны сфэрычны экран, такі як

Яшчэ мне запойніўся дыпломны праект Марыі Краўчэнінай “Віртуальны тур для ваенна-гістарычнай рэканструкцыі “Брылёўскае поле”. Гаворка ідзе пра катастрофу арміі Напалеона на Беразіне. “У вайне ніхто не выйграе, Усе толькі і робяць, што праігрываюць, а хто праіграе апош-

нім, просіць міру”, — пісаў Рэй Брэдберы. На маю думку, прыблізна так разважала спадарыня Марыя, ствараючы сваю версію гэтых трагічных падзей. Беларускі погляд на вайну 1812 года істотна адрозніваецца ад расійскага. Для кагосьці тая вайна — ваенны і палітычны трыумф, для ка-

госьці — нацыянальная трагедыя. Яшчэ рыхтуючыся да вайны імперыя выграбала з Беларусі матэрыяльныя і чалавечыя рэсурсы, адступаючая руская армія пакідала пасля сябе выпаленую зямлю. У другі раз разарэнню Беларусь падверглася ужо пры адступленні Напалеона. А перамога Расійскай імперыі канчаткова пахавала надзеі нашай нацыянальнай эліты на адраджэнне, хай нават пад эгідай Пецярбурга, Вялікага князства Літоўскага. А ваявалі беларусы і ў складзе расійскай, і ў складзе французскай арміі.

Дыпломніца, робячы рэканструкцыю падзей на Беразіне, знайшла адзіна правільную — нейтральную, танальнасць і адаптуючы ёй візуальны код. Яшчэ адзін дыплом — Вольга Жуковіч, “Дызайн-праект мультимедыйнага рэсурса, прысвечанага 155-годдзю Льва Бакста”. Часта мы, знаходзімся пад абаяннем расійскай культуры, забываем, як многа зрабілі для яе людзі нашай зямлі, носьбіты нашых традыцый і нашага менталітэту. Бакст, чья радзіма Гародня, як раз з гэтага шэрагу. Дыпломная работа інфармацыйна насычаная і зручна структураваная для карыстальніка рэсурса. Зрэшты, работа сацыяльна запатрабаваная.

Як звычайна шэраг дыпламаў кафедры прысвечаны сацыяльным праектам. Ёсць таксама работы, прысвечаныя папулярным камп’ютарным гульням і забаўляльным праграмам.

Быў я і на мастацкім факультэце, у прыватнасці, на кафедры скульптуры. Мяне зацікавіла адна акалічнасць. Шэраг скульптур выкананыя дыпломнікамі ў нязвычайных для кваліфікацыйнай работы матэрыялах і ў стылістыцы даволі далёкай ад традыцый гэтай кафедры. Прычварныя яны, у прыватнасці, надзвычай актуальнай тэме экалогіі, філасофскім разуменнем, вобразнаму асэнсаванню сацыяльных з’яў. Так бы мовіць, адыход ад прадметнай канкрэтыкі ў бок суб’ектывізму і падсвядомасці. Так і здаецца, што зараз за паваротам можаш сустрэць Вечнага вандроўніка, які спецыяльна для цябе на хвіліну збочыў з зорнага шляху.

Магчыма, гэта новы метадычны палыход, у выніку якога студэнт на стадыі дыпломнай работы атрымлівае большую, чым раней, ступень свабоды. А мо яно толькі эпізод, які застанецца ў гісторыі кафедры эксперыментам без значных наступстваў. Час пакажа. У любым выпадку абарона дыпламаў — гэта праекцыя ў будучыню.

Графіка Ганны Сцефкінай для сталічнага тэатра імя М.Горкага

На мінулых выхадных прыпакло трошкі, пачаў журналісцкае жыццё ў “Культуры” згадваць. З 2005 года пазнаёміўся з дзясяткамі тысяч не аб’яўленых людзей, пачаўшы тысячы сельскіх устаноў культуры. Памятаецца, як у Янкі Брыля — “Птушкі і гнёзды”. Вельмі дакладна назва рамана кладзецца на аднасьць нашых работнікаў культуры са сваімі клубамі, бібліятэкамі ды музэямі.

Толькі для крылатых праца — дом. І толькі яны нясуць на працу, а не з яе. Толькі ішчлівыя не зважаюць, калі канчаецца рабочы дзень. У такіх установах не пратаўкнуцца ад народу. Я ведаю, я бачыў. Так, у прафесійных работнікаў культуры прыблізна аднаго напалу агонь у вачах, а вось установы вельмі розныя. Гэта і гмакі, лепшыя часіны якіх прыпалі на гады савецкага размаху, і лядашчыя хацінкі з пянчым ацяпленнем, і “наватворы” аграгарадоцкага развіцця. Быў бы загадчык у сілах, ён са свайго клубіка даўно б палац зрабіў. Але я сёння не пра гэта.

Яўген РАГІН

Вясковая ўстанова культуры на сёння, гэта гняздочка, куды хочацца вяртацца. Птушкі ўвогуле маюць уласціваць надаваць тым мясцінам, дзе іх любяць, сакральны, нябесны сэнс. Птушкі не могуць без неба.

Сёння — зноў пра крылатых і любяе беларускае неба.

Ну скажыце, калі ласка, ці мог звычайны чалавек прыдумаць васьмь такую назву мерапрыемства — “Сонейка з далонькаў”? Звычайны — не, а наш работнік культуры мог і назваў, бо неба любіць, сонейка і дзяцей. Схіляю галаву. Бібліятэкар інтэграванай бібліятэкі аграгарадка Сянькоўшчына Слонімскага раёна Сідорык піша: “Летняе сонейка і ўсмешкі дзяцей. Ці бывае ішошці цяплеў у жыцці? А ў нашай установе сонейка з’явілася ўласнае. Удзельнікі акцыі “Сонейка з далонькаў” пад кіраўніцтвам бібліятэкара стварылі сваімі рукамі сонца, уклілі ў яго цеплыню свайго сэрца і шчырыя пажаданні ўсім наведвальнікам бібліятэкі. Атрымаць часцінку сонечнага цяпла можаце і вы, калі наведаете нашу ўстанову і пакарыстаецеся нашымі паслугамі”. Цудоўны прыклад таго, што праект не патрабуе ніякіх фінансавых укладанняў, між тым з’яўляецца максімальна эфектыўным па сіле маральнага ўплыву.

Навіна асаблівага ўрачывага зместу. Вялікае свята з дня нараджэння адзначыла маленькая аддаленая вёска Якімавічы Слонімскага раёна. Споўнілася ёй 480 гадоў! Слонімскае раённы Цэнтр культуры, народнай творчасці і раместваў падрыхтаваўся загады. Падключыліся да справы і самадзейныя артысты з Вялікашэўскага Цэнтра культуры.

Не можа чалавек быць нецікавым і кепсім, калі любіць катой. Пра хвастатых любімаў трошкі

пазней, а пакуль гаворка — пра выставу інсцінага мастацтва, што дзейнічае ў Гродзенскім абласным метадычным Цэнтры народнай творчасці. Экспазіцыя “Фарбы роднай старонкі” налічвае каля сотні палатнаў, прадстаўленых лепшымі “наіўнымі” мастакамі вобласці. “Дзевяць жыццявіццяў дазволілі сабе прагнараваць законы перспектывы і адмовіцца ад строгіх правіл кампазіцыі, — распавядае рэдактар Гродзенскага абласнога метадычнага Цэнтра народнай творчасці Ала Бялькевіч. — У выніку атрымаліся жывыя пейзажы і нацюрморты, арыгінальныя эксперыменты з растэлю, керамікай і шойкам”. А цяпер — і пра катка: “Своеасаблівым ахоўнікам выставы абраны “Кот у яблыневым садзе”, вобраз якога ўвасабіла Валянціна Шышпаронак з Бераставічы. Дарэчы, мастачка цягам многіх гадоў працавала будаўніком. Гродзенскія Лідыя Шнектарава і Ганна Чуканова — на аб’ектовай фабрыцы, Зоя Сярко — на вытворчым аб’яднанні “Азот”, Данута Пыбулька-Цвятніцкая — у гандлі, Сяргей Еўдакімаў — афарміцелем, Ларыса Касіцкая і сёння працуюць кіраўніком дзіцячага суртка ў Азёрах, а навагрудская Алена Пірзева — у мясцовым клубе майстроў “Каларыя альтанка”, Анатоль Кардаш з пасёлка Наваельня Дзятлаўскага раёна — у аматарскім аб’яднанні “Эпатажны блізы”. Чаму блізы і чаму эпатажны “К” пісалі некалькі разоў, таму не была паўтарашка. Галоўнае, што ўсе пералічаныя інсцінікі маюць крылы. Як пісаў Генадзь Шпалікаў, крылы могуць быць у многіх, але толькі мастакі цудоўна ведаюць, як і для чаго яны прарастаюць. Вучыцца лётць пад сонейкам з далонькаў!

Не могуць беларусы без жартаў ды страшляк. Адзін з палескіх паляўнічых і рыбакоў доўга і з веданнем справы даводзіў мне, што русалкі — істоты несур’ёзныя і ганяў ён іх вяслом па Прыпяці. А

Птушкі ды гнёзды

На здымках:
1, 2 Жыватворныя крыніцы творчасці Ашмяншчыны на фестывалі рэгіянальнага фальклору.
3 Лепшыя майстры ручнога сенакашэння сшыліся ў Ліпнішках Іўеўскага раёна.
4 На выставе інсцінага мастацтва ў Гродзенскім абласным метадычным Цэнтры народнай творчасці.
5 Удзельнікі акцыі “Сонейка з далонькаў” аграгарадка Сянькоўшчына Слонімскага раёна.

вось духі вяды Вадзянік і Баламуцень — нячысцікі надзвычай сур’ёзныя, апошні дык увогуле вялікі аматар жанчын. Пра гэта ж і Наталія Сакалянская з Карэлічаў піша. Маўляў, так, шмат разоў Баламуцень жанчын выкрадаў, але гэта не пашкодзіла стварыць у аграгарадку Краснае традыцыйнае свята “Начныя прыгоды з Баламутнем”. Тут можна

паўдзельнічаць у конкурсах, палавіць рыбу рукамі, паспаборнічаць у яе прыгатаванні. Канцэртная праграма — абавязковы складнік мерапрыемства. Сёлета спявалі і танцавалі для ўдзельнікаў “Начныя прыгоды...” артысты Жу-хавіцкага Дома культуры. Колькі дзяўчат Баламуцень выкраў на гэты раз, Наталія Сакалянская чамусьці не піша.

Адна з нашых легендарных нацыянальных асоб — каваль Паўлюк Багрым, які не толькі жырандоль рабіў, але і вершы склаў, за справядлівасць змагаўся. На радзіме героя, у аграгарадку Крошына Баранавіцкага раёна, 19 — 20 чэрвеня рэй вяло свята кавальства “Крошынскі перазвон”. Сабраліся лепшыя кавалі краю. І не толькі. Доказ таму — конкурсе прадзішчыць “Круціцца калаўрот, весялі народ”, выступленне народных музыкантаў, прыпеваўніц, фальклорных гуртоў і ўдзельнікаў клуба гістарычнай рэканструкцыі “Шляхецкая застава” з Баранавічў. Пакуль у гістарычнай кавальскай складзе вершы, дык і нацы нашай жыць у яках.

Самы час косы ў рукі браць. Маю на ўвазе сенакос на сенажэй. Пад маімі вокнамі ў Мінску хлопцы ў чырвоных камізэльках рыхтуюцца ўжо да другога ўкосу. А ў аграгарадку Ліпнішкі Іўеўскага раёна ў чвэрты раз прышоў раённы конкурс ручнога сенакашэння. Вядучы метадыст па асноўных жанрах адзела метадычнай работы Іўеўскага Цэнтра культуры і дасугу Святлана Лугіна распавядае: “12 лепшых касцоў сшыліся — мацікі, волты. А перамагла жанчына Ганна Сілюк!” Як паказвае гісторыя, жанчыны ў нас заўжды перамагаюць.

Вельмі сур’ёзны ліст даслала Валерыя Урбановіч — бібліятэкар сектара маркетынгу і сувязей з грамадскасцю Гродзенскай абласной навуковай бібліятэкі імя Яўхіма Карскага. “Гарадзенскі фестываль кнігі, — распавядае аўтарка, — у пяты раз збірае аматараў літаратуры і чытанія. Але сёлета наша ўстанова вырашыла аб’есці ад звычайнага фармату мерапрыемства. Нават назва стала больш дынамічнай — “Гарадзенскі ЛітФэст”. Дык змест сёлетаўня падзеі цалкам звязаны на сучасных тэхналогіях і нестандартных спосабах атрымання ведаў. Планируюць, віртуальная рэальнасць, канструктары і асабіста

фантазія чытача стваралі цудоўную маечымаць для творчай самарэалізацыі”. Гродзенская абласная навуковая бібліятэка заўжды ўмела здзіўляць. На апошнім “...ЛітФэсце” добра было бачна, што мерапрыемства стала бліжэй да жыхары. Замест сэнны — свята кавальства “Крошынскі перазвон”, замест кніжных выстаў — утулівыя зоны для чытанія нават з... падушкімі. Шаноўныя, вы ацінілі? З падушкімі! Кніжныя фестывалы выгадна адрозніваюцца ад іншых тым, што канкрэтна скіраваны не на госяца горада, а на яго жыхар.

Хто скажаў, што гульні перашкаджаюць вучыцца? Бібліятэкар гарадской дзіцячай бібліятэкі з Ваўкавыска Анжаліка Васільчук распавядае пра вялікую карысць дзіцячай гульні. “Летась супрацоўнікі дзіцячай бібліятэкі, — піша аўтарка, — распрацавалі аўтарскую настольную гульні-віктарыю (хадзілку на беларускай мове), якая ўтрымлівае пытанні на літаратуру, міфалогію, гісторыю Беларусі і на краязнаўстве Ваўкавышчыны”. Прафесіяналы займаюцца не паказухай, а справай. Цікавай і карыснай.

12 чэрвеня фальклорныя калектывы Ашмяншчыны (інструментальны гурт з Гражышкаў і жаночы ансамбль “Скарбніца” з Кальчуню) прадставілі раён на першым туры абласнога фестывалю рэгіянальнага фальклору “Панямоння жыватворныя крыніцы” які праходзіў у аграгарадку Жодзішкі Смаргонскага раёна.

Вельмі не хацелі, але гэта здарылася: агляд прыходзіцца завяршаць на сумнай ноте. Нечакана памёр ад кавіды 52-гадовае рыжскі пісьменнік Слава Сэ (Вячаслаў Салдашэнка), шчыры, адкрыты, афарыстычны і іранічны, сентэнік і музыкант з гомельскім радавом. Напісаў шэсць бліскучых кніг. Шкада, але больш не будзе. Цяпер Слава на небе.

Беражыце сябе, даражэнькія. Сустрэнемся праз тыдзень.

Газета — Рэгіёны — Чытач

Наш карэспандэнт Павел САЛАЎЁў задаваў наступныя пытанні адказным асобам:

— 22 чэрвеня, у дзень, калі 80 гадоў таму пачалася Вялікая Айчынная вайна, у Брэсце адбыўся мітынг-рэквіем у гонар салдат, якія першымі прынялі ўдар варожага войска. Як з вашага пункту гледжання прайшло гэтае эмацыйна насычанае, спраецыванае ў трагічнае мінулае сваім моцным відовішчам-рэканструкцыяй мерапрыемства? Якія замежныя дэлегацыі наведалі ў той дзень Брэсцкую крэпасць-герой?

Яўген ВІКТАРОВІЧ, памочнік старшыні Брэсцкага аблвыканкама:

— Сапраўды, нельга было гранічна эмацыйна не рэагаваць на ўсё тое, што адбылася на тэрыторыі Брэсцкай крэпасці з самага досвітку ў дзень 22 чэрвеня. І праз восем дзесяцігоддзяў, у XXI стагоддзі, раны людскія, раны гэтай зямлі адлекаюцца балючым рэхам... З 3:30 раніцы на мерапрыемстве сабралася 15 тысяч жыхароў горада. Акрамя таго прысутнічалі дэлегацыі з 50 розных краін свету, у тым ліку Расіі, Францыі, Германіі, Сербіі. Пасля гэтага адбылася тэатралізаваная мастацкая рэканструкцыя гістарычных ваенных падзей. Трансляцыю з легендарнай Брэсцкай фартэцы маглі паглядзець яшчэ і па тэлебачанні мільёны людзей. А ў 21 гадзіну прагучалі словы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь аб мудрасці беларусаў, іх любові да роднай зямлі, да Айчыны, іх патрыятызме. Падчас канцэрта-рэквіема выступіў таксама “Хор Турэцкага” са спецыяльнай праграмай.

— На апошняй нарадзе ў Міністэрстве культуры краіны ўзнімаўся пытанне аб забяспячэнні рэгіёнаў якаснымі музычнымі інструментамі. Як вядзецца справа прынамсі ў Гомельскім рэгіёне?

Алена МАРМО, начальнік аддзела мастацтваў і аховы гісторыка-культурнай спадчыны галоўнага ўпраўлення ідэалогіі, культуры і на справах моладзі Гомельскага аблвыканкама:

— Калі гаварыць пра піяніна, то два апошнія гады запар мы атрымоўвалі іх па плану ад Міністэрства культуры, увогуле атрымалі 135 інструментаў. Але патрэба ўсё ж застаецца. Да 2025 года ёсць план, згодна з якім мы павінны закупаць штогод па 45 піяніна, але выканаць гэту праграму праблематычна, бо адзін толькі гэты інструмент каштуе больш за 12 тысяч рублёў.

Што тычыцца іншых інструментаў, то ў мінулым годзе мы закупілі саксафон, валторну і альт, на якія выдаткавалі 35 тысяч рублёў з абласнога бюджэта. А сёлета 140 тысяч рублёў мы аддалі на закупку інструментаў нашаму каледжу мастацтваў імя Сакалоўскага, якому спаўняецца 100 гадоў. Як бачна, інструменты каштуюць вельмі дорага, таму без адмысловай дзяржаўнай праграмы абнаўляць інструментальныя фонды вельмі цяжка.

— У нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя М. Горькага вядзецца капітальны рамонт. Якія работы там праходзяць?

Юрый КУХАРЭНКА, першы намеснік дырэктара тэатра:

— У нас адбываецца працэс мадэрнізацыі галоўнай сцэны, займаемца набыццём новага асвятляльнага абсталявання, удасканальнем сістэмы пажаратушэння. Без сумневу, гэта важная праца. На новай сцэне мы плануем распачаць новы тэатральны сезон у верасні гэтага года. Больш чым ўпэўнены, што глядач ацніць праведзеныя змены па вартасці.

“Тэт-а-тэт” з “эгаістам”

Ля самавара — ад старажытнасці да сучаснасці

Са стварэннем у Бабруйскай мастацкага музея пачаўся працэс вяртання на малую радзіму аб’ектаў творчасці мастакоў — выхадцаў з нашага горада. У музеі прайшлі выставы такіх вядомых бабруйчан як заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі Людвіга Асецкага, лаўрэата Міжнароднай прэміі імя Мікалая Рэрыха Іосіфа Капеляна, Леаніда Марчанкі і іншых творцаў, у прыватнасці, расійскіх... А зараз для нашых наведвальнікаў адкрыта выстаўка калекцыянера і стваральніка самавараў Андрэя Сайкова, ураджэнца Бабруйска, а цяпер жыхара Тулы. Экспазіцыя адлюстроўвае эстэтычныя, канструктыўныя і тэхналагічныя асаблівасці вытворчасці самавараў за больш чым сто пяцьдзесят гадоў.

Паказ вялікай калекцыі самавараў — падзея незвычайная. Яе падрыхтоўка, ад ідэй да рэалізацыі, працягвалася каля года. У выніку выстава ў Бабруйскім мастацкім музеі стала вытанчаным падарункам для бабруйчан да Дня горада.

Экспазіцыю складаюць больш за пяцьдзесят самавараў. Прадстаўлены многія відомыя тульскія брэнды канца XIX — пачатку XX стагоддзяў, работы эдынбургскіх і іранскіх майстроў і, вядома, сучасныя, сярэд якіх самавары працы самога Андрэя Сайкова. Калекцыя дапоўнена відэафайламі: выявамі самавараў з музейных збораў з апісаннем іх асаблівасцяў і рэпрадукцыямі карцін на “самаварную” тэму. Гэта не толькі зрабіла экспазіцыю больш цікавай, але ўзмацніла ўражанне ад прадстаўленай разнастайнасці экспанатаў і стала дадатковым пацвярджэннем мастацкай значнасці калекцыі. Дзякуючы ілюстрацыям, гутаркі з наведвальнікамі пра самавары засноўваюцца не толькі на прадметах экспазіцыі, але і дазваляюць разглядаць многія факты і рознічныя тонкасці самаварнай справы.

Займаецца Андрэй Сайкоў самаварамі ўжо шмат гадоў. Спачатку было захап-

ленне іх прыгажосцю, якое непрыкметна перарасло ў калекцыянаванне, затым дадаліся рамонт і аднаўленне, а далей — адкрыццё ўласнай невялікай самаварнай вытворчасці. І вось зараз, як цалкам заканамерны крок, імкненне паказаць людзям сабраныя скарбы — вынікі творчасці многіх майстроў, сапраўдны брэнд рускай культуры.

Па сваім прызначэнні самавары неаднастайныя і прыстасаваны не толькі пад чайныя цырымоніі, хоць у экспазіцыі большасць самавараў звычайныя — жаравыя. Ёсць прыкладзі еўрапейскіх бульб’этак з награваннем “тулава” размешчанай нізку спіртвай гарэлкай. Фантан-самавары, па канструкцыі аналагічныя антычным аутэпсам і прызначаны для разарэву або ахалоджвання напою. У некаторых жаравых самавараў адсутнічае кран, яны нагадваюць кітайскія самавары “хо-га” і могуць выкарыстоўвацца ў кулінарны самым шырокім чынам. Еўрапейскае паходжанне маюць самавары-кафейнікі. Звяртае ўвагу дзяленне экспанатаў па аб’ёме. Вылучаецца манументальнасцю трохведзерныя трацірны “самавар-звон”, захапляючы сваім вытанчанасцю самавары — “тэт-а-тэт” і “эгаісты”, разлічаныя на аднадзве шклянкі гарбаты.

Сярод эстэтычных асаблівасцяў самаварнай вытворчасці прыярэтнай з’яўляецца форма, яе бясконцую разнастайнасць з выкарыстаннем самых розных крыніц, як бездакорныя геаметрычныя аб’ёмы, прадметы жывой

прыроды, вырабленыя ў розных культурах ўзоры посуду. Пры падрыхтоўцы выставы Сайкоў ставіў задачу максімальна паказаць гэту разнастайнасць. І ў экспазіцыі мы бачым у аснове фармальна рашэнняў самавараў цыліндр, шар і конус — да сканалыя геаметрычныя аб’ёмы; яйка, груша, жалуды — прыгожыя прыродныя аб’екты; разнастайныя пазнавальныя рукатворныя прадметы — звон, бочачкі, рондалі, чаркі і кубкі самага звычайнага і незвычайнага выгляду, антычныя кратэры, гідрыі і ойнахоі.

Акрамя гарманічнай формы, пры стварэнні кожны самавар імкнуліся ўпрыгожыць унікальнымі адлітымі і каванымі дэталямі, дзякуючы чаму многія вырабы атрымаліся непаўторнымі, у некаторых сценкі “тулава” ўпрыгожаны чаканкай ці цэаліроўкай. Разнастайныя ножкі самавараў: у некаторых ажурныя выгнутыя, у іншых — цяжкія. Да прыкладу, у выглядзе чарапахі, што нібы зямлю нясе на сваёй спіне велічную канструкцыю. Вытанчанасць і своеасаблівасць самаварам надаюць незвычайныя ручкі: адны адлітыя ў выглядзе льва ці стылізаваных элементаў расліннага арнаменту з ужываннем дэ-

таліяў з дрэва або косці, іншыя выгнутыя падобна швыі лебядзей. Упрыгожаны ажурнымі завіткамі галінкі кранаў, з фантазіяй выкананы ўсе, нават самыя маленькія дэталі. Менавіта ў дэталях найбольш прыкметны ўплыў, які змяняў адзін аднаго, адлюстраванне прынятых

у мастацтве канонаў і адпаведны творчай самабытнасці многіх пакаленняў майстроў самаварнай справы.

Разнастайнасць формаў, канструктыўных асаблівасцяў, мастацкіх рашэнняў зачароўвае, але гэтым выстава не вычэрпваецца. Вытворчасць Андрэя Сайкова абпіраецца на традыцыі, якія складаліся стагоддзямі. Ад вырабу да вырабу працягваецца пошук формаў, лёгкасці і вытанчанасці дэталей. Аднак, кожная эпоха, па меры тэхналагічнага развіцця, прыносіць у вытворчасць самавараў нешта новае, непаўторнае і арыгінальнае. Не стаў выключэннем і наш час. І адным з наведвальцаў стаў самавар-віцяз у выглядзе галавы волата з паэмы Аляксандра Пушкіна. Наколькі гэты досвед агнянешча ўдалым — пакажа час. Але ў любым выпадку — творчы пошук неабходны.

Выстава Андрэя Сайкова ў Бабруйскім мастацкім музеі прапануе пазнаёміцца з найцікавым напрамкам дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, ацаніць прыгажосць самавара і адчуць яго значэнне ў жыцці кожнай асобнай сям’і. Тое, як яго цяплю, не толькі фізічнае, але і душэўнае, якое дарыў ён сваім гаспадарам, прыўносіла ў іх побыт часцінку радасці ад штодзённых чаюванняў, якія аб’ядноўвалі людзей, умацоўваючы сямейны сувязі, нападзілі іх жыццё адзінствам і сардэчнасцю.

Генадзь БЛАГУЦІН, старшы навуковы супрацоўнік Бабруйскага мастацкага музея
Фота Вячаслава АЎСЮКА

“Нам вельмі прыемна, што ў Гродзенскі рэгіён, на Наваградскую зямлю, прыехалі калегі з іншых абласцей, падзяліліся сваім вопытам і абмеркавалі, якія падыходы і новыя формы работы можна выкарыстоўваць для таго, каб чытачам было цікава наведваць бібліятэку, — адзначыла намеснік начальніка Гродзенскага ўпраўлення культуры Сняжана Куратчык. — Як і ва ўсе папярэднія гады, работа ўдзельнікаў чытаньня была плённай у галіне навукі і асветы, а таксама ўнесла немалы ўнёсак у справу ўмацавання гістарычнай пераемнасці”.

КВОРУМ

10 — 11 чэрвеня ў Навагрудку і аграгарадку Шчорсы адбыліся юбілейныя V Шчорсаўскія чытанні. Арганізатарамі канферэнцыі выступілі ўпраўленне культуры Гродзенскага аблвыканкама, адзел культуры Навагрудскага раённага выканаўчага камітэта і Гродзенская абласная навуковая бібліятэка імя Яўхіма Карскага. Гасцей прымаўла Навагрудская раённая бібліятэка. У гэтым адукацыйна-навуковым праекце прынялі ўдзел прадстаўнікі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, рэлігійных канфесій, супрацоўнікі музеяў, навукоўцы, гісторыкі, краязнаўцы і, вядома, бібліятэкары. Усе яны былі з розных куткоў Беларусі і з розных устаноў, у прыватнасці, прысутнічалі спецыялісты Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, анлайн — прадстаўнікі Прэзідэнтскай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь, Гродзенскай і Гомельскай абласных, а таксама дырэктары і бібліятэкары раённых (гаральскіх цэнтральных) бібліятэк Гомельскай, Гродзенскай і Мінскай абласцей.

ШЧОРСЫ — НЕ ВЫПАДКОВАСЦЬ

На Беларусі не так уж шмат куткоў настолькі багатых на гісторыю і таленты, якім з’яўляецца Навагрудчына. Таму і прыягвае яна да сябе навукоўцаў, гісторыкаў, краязнаўцаў дый увогуле простых людзей. Адны толькі сусветна вядомыя імёны Адама Міцкевіча і Іахіма Літаво-ра Храптовіча чаго каштоўны! І абодва звязаны з кнігай. Адзін праз паэзію, другі — праз бібліятэку.

Менавіта тут, у Шчорсаўскім маёнтку, на працягу другой паловы XVIII — першай паловы XIX стагоддзяў была сабраная вядомая ўсім бібліятэка Іахіма Храптовіча. Напэўна, гэты факт стаў апошняй вызначальнай кропкай на карысць Шчорсаўскіх чытанняў. Спраўды, лепшага месца масавых зносін па гістарычных пытаннях, чым Шчорсы, не знайсці.

КРЫХУ ГІСТОРЫ

І вось у 2012 годзе горад Навагрудак і аграгарадок Шчорсы былі абраны

месцам правядзення навуковай канферэнцыі, якая атрымала назву Шчорсаўскія чытанні, з таго часу гэтае мерапрыемства праводзіцца адзін раз у два гады, адпаведна ў 2014, 2016, 2018 гадах. Пятыя Шчорсаўскія чытанні меліся адбыцца ў мінулым годзе, але з-за пандэміі каранавіруса былі адкладзены на год.

Менавіта таму гэты навуковы форум сабраўся сёлета — не праз два, а праз тры гады. Госці ехалі сюды праз сотні кіламетраў, нягледзячы на пагрозу хваробы, якая за год пакулы што не знікла, каб пачарпнуць веды, набыць для сябе нейкі практычны вопыт па пытаннях культуры, бібліятэказнаўства, кнігазнаўства, гісторыі. У гэтым сэнсе наша гістарычная Наваградская, і, у прыватнасці, Шчорсаўская зямля, у чарговы раз дзялілася ўсім, што мае.

СТРАТЭГІЯ

Праграма чытанняў была настолькі насычанай, што іх удзельнікам заставалася толькі паспяваць слухаць, глядзець, занатоўваць і асэнсоўваць матэрыял, які прапаноўваўся спецыялістамі. Працавалі дзве секцыі — першая разглядала “Актуальныя пытанні бібліятэчнай справы: стратэгічныя накірункі дзейнасці” (яна засядала ў Навагрудскай раённай бібліятэцы), на другой ішла размова пра “Кніжныя помнікі Гродзеншчыны” (працавала ў ДOME-музеі Адама Міцкевіча).

На першай секцыі былі заслуханы даклады бібліятэкараў, якія адлюстравалі стан і перспектывы работы публічных бібліятэк Гродзеншчыны (Марына Ігнатавіч, дырэктар абласной бібліятэкі), актуальныя пытанні бібліятэчнай і краязнаўчай справы (Ірына Царук, дырэктар Навагрудскай раённай бібліятэкі). Госці дзяліліся вопытам работы бібліятэчных устаноў Гомельскай вобласці ў сучасных умовах (Марына

Падчас адкрыцця Шчорсаўскіх чытанняў.

Вандроўка з навагрудскай гараджанкай

Карысць Шчорсаўскіх чытанняў

Навуковы супрацоўнік Дома-музея Адама Міцкевіча Мікалай Гайба праводзіць экскурсію.

У Шчорсаўскай сельскай бібліятэцы.

Рафеева, дырэктар абласной бібліятэкі), прыярытэтнымі накірункамі ў рабоце публічных бібліятэк Барысаўскага раёна (Алена Капыток, дырэктар раённай бібліятэкі) і сеткавым інтэрнэт-праектам па папулярызаванні ўстаноў бібліятэчнага тыпу сярод карыстальнікаў Светлагорскага раёна Гомельскай вобласці (Вікторыя Бусел, дырэктар раённай бібліятэкі).

ТУРЫЗМ БЫВАЕ І РЕЛІГІЙНЫМ

У выступленнях навукоўцаў, краязнаўцаў і святароў, што прымаўлі ўдзел у рабоце другой секцыі, гучала тэма даследаванняў беларускіх кніжных помнікаў, таксама ішла размова пра культурна-пазнавальны і рэлігійны турызм. Намеснік генеральнага дырэктара Нацыянальнай

бібліятэкі Аляксандрася Распаўеў пра Шчорсаўскую бібліятэку Храптовічаў і шляхі яе вяртання на Радзіму. З вялікай цікавасцю была ўспрынята інфармацыя Таццяны Сапегі (супрацоўніцы Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі) пра кнігі, выданыя ў Навагрудку ў першай палове XX стагоддзя. Змястоўнымі былі даклады пра кніжныя помнікі Рэспублікі Беларусь (Таццяны Карнілавай, супрацоўніцы Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі) і пра рэзкія выданні пра Гродзеншчыну (Святланы Паўлавіцкай і Алены Пагоскай, супрацоўніцы Прэзідэнтскай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь).

КІТАБЫ І ХАМАІЛЫ

Па ініцыятыве арганізатараў форуму ўвазе ўдзельнікаў была прадстаўлена рукапісная спадчына

татараў, якую прадставіла Разалія Александровіч, супрацоўнік Нацыянальнага інстытута адукацыі. Гэты стэнд размяшчаўся ў ДOME-музеі Адама Міцкевіча побач з рэлігійнымі скарбамі цэркваў Навагрудскай епархіі і шматлікімі выданнямі твораў Адама Міцкевіча ў перакладзе на розныя мовы. На стэндзе былі прадстаўлены мугір, Кур’ан і хамалі, а таксама грунтоўнае даследаванне духоўнай рукапіснай спадчыны татараў Міхаіла Тарэлкі “Тэфсіры, кітабы і хамалі: з прыватных кнігазбораў Беларусі”.

У кожнага з экспанатаў свая гісторыя. Мугір — як помнік народнага мастацтва. Хамалі разам з Кур’анамі адносяцца да найбольш распаўсюджаных рукапісаў. Кожны з іх мае сваю адметнасць і разам яны складаюць су-

цэльную карціну духоўнага жыцця татараў-мусульман. Каштоўныя як самыя рукапісы, так і асобныя лісточкі-ўкладкі. А ў адзін з хамаліаў укладзены фотаздымак для дакумента — імя ўладальніцы пакуль невядомае.

КРАТКІЯНЫ КСЁНДЗ

Удзельнікі другой секцыі былі вельмі ўражаныя выступленнем ксяндза Віталія Цыбульскага, настаяцельна парафіі касцёла святога Казіміра ў аграгарадку Уселюб, аднаго з самых старажытных касцёлаў Беларусі. Ксёндз шмат робіць для евангелізацыі насельніцтва не толькі ў межах сваёй парафіі, але і праз арганізацыю рэлігійнага турызму. Якраз у гэтым і ёсць яго краткыянысць, дарчы гэтую ягоную рысу убачыла і так назвала малератар дру-

Літаратурна-музычная кампазіцыя “Гістарычныя постаці мінулага”.

Намеснік генеральнага дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Аляксандр Суша разважае пра Лаўрышаўскае Евангелле.

Падчас экскурсіі ў Свята-Елісеўскай Лаўрышаўскай манастыр.

Інтэрактыўнае падарожжа па Навагрудскай раённай бібліятэцы.

Супрацоўнік Нацыянальнага інстытута адукацыі Рэзалія Александровіч (злева) прадстаўляе творчую спадчыну татар.

гой секцыі. Святар мае масу прапаноў для аднаслычан, так і для пілігрымаў. Пры касцёле арганізаваны і на належным узроўні забяспечаны рэлігійны і пазнавальны адпачынак, таму зараз сюды з цікаўнасцю і задавальненнем едць вандройнікі з розных куткоў Беларусі, і не толькі. Ксёндз Віталій мае мару — “стварыць ва Уселюбе духоўна-турыстычны комплекс, каб людзі з усяго свету даведліся аб нашым выдатным месцы, касцёле, святых і гісторыі тутэйшых месці”. Касцёл знаходзіцца ў 13 кіламетрах ад Навагрудка ў Іўеўскім напратку, і ксёндз Віталій запрашае прысутных наведаць яго парафію. Да месца будзе сказаць, што 21 жніўня тут албудзецца фестываль-рэкалекцыя Novafest.

ЭКСКУРСІЯ У МАНАСТЫРЫ

Ёсць яшчэ адна рэлігійная слава тэрыторыі на Навагрудчыне, якая заслугоўвае увагі і якую наведлі ўдзельнікі Шчорсаўскіх чытанняў — гэта Свята-Елісеўскай Лаўрышаўскай мужчынскай манастыр, які ў XIII стагоддзі быў цэнтрам леталісання ў Беларусі. Каля 1329 года тут было напісана рукапіснае Евангелле — помнік беларускага кнігапісання, якое цяпер захоўваецца ў бібліятэцы Чартаўскіх у Кракаве. У XVI стагоддзі пры манастыры дзейнічала школа, мелася багатая бібліятэка. Манастыр знаходзіцца па-суседстве са Шчорсамі, таму, зразумела, удзельнікі чытанняў наве-

далі яго. Экскурсію правёў іераманам Аляксей Свята-Елісеўскага Лаўрышаўскага мужчынскага манастыра.

ЭКСЛІБРЫС ХРАПТОВІЧА?

Арганізатары Шчорсаўскіх чытанняў не маглі прамінуць яшчэ адзін аб’ект у гістарычна-знакамітых Шчорсах — гэта сядзіба Іахіма Лігавора Храптовіча. Калісьці гэта быў палацавы комплекс з багатай бібліятэкай і карціннай галерэяй, вялікім паркам, каскаднымі сажалкамі і гаспадарчым дваром, які з’яўляўся сапраўдным атракамбінатам. На працягу некалькіх стагоддзяў маёнтак належаў роду Храптовічаў, але асабліва праславіў маг-

нацкую рэзідэнцыю Іахіма Лігавора Храптовіча, апошні канцлер Вялікага Княства Літоўскага. Сёння ад былой велічы магнацкай рэзідэнцыі Храптовічаў мала што засталася. У гады Першай сусветнай вайны палац згарэў і не быў адноўлены. Маёнтак разам з паркам паступова прыйшоў у заняпад. Захаваліся толькі фрагменты сядзібы: двухпавярховы дом упраўляючага, будынак, дзе жыла прыслуга, вяндаліня, рэшткі гаспадарчага двара і стайняў, нападзубураўня падвалы на месцы палаца.

Рэстаўрацыя палацава-паркавага комплексу дагэтуль не праводзілася, але пэўныя меры па захаванні гістарычна-культурнай спадчыны ўсё ж

прымаюцца. Акрамя таго, у 2017 годзе адкрыты дабрачынны фонд “Шчорсы і Храптовічы”, які вядзе актыўную валанцёрскую дзейнасць. Вось усе гэтыя аб’екты і наведлі ўдзельнікі навуковай канферэнцыі. А яшчэ яны зазірнулі ў аграэсідзібу “Шчорсы”, якая зараз знаходзіцца на тэрыторыі парка былога маёнтка Храптовічаў, сёння тут можна спыніцца для адпачынку невялікай групе падарожнікаў. Супрацоўнікі Нацыянальнай бібліятэкі тут асабліва зацікавіліся кніжнымі экспанатамі, якія дэманструюцца ў сядзібе, нават паспрачаліся накіраваць храптовіцкага экслібрыса на адной з кніг.

ПА ІНШЫХ АДРАСАХ

У Навагрудскай раённай бібліятэцы для ўдзельнікаў чытанняў былі арганізаваны адкрытыя прагляды літаратуры “Добрыя кнігі яднаюць нас”, “Навагрудскія шквалосткі”, “Кніга — элексір здароўя”. Шчорсаўская сельская бібліятэка прадставіла адкрыты прагляд літаратуры “Шчорсаўскія скарыбы” і інтэрактыўную пляцоўку “Нёманскія прасторы — Навагрудскі край”. У Шчорсаўскім сельскім Доме культуры ўвагу публіцы прыцягнула літаратурна-музычная кампазіцыя “Гістарычныя постаці мінулага” і шматлікія выставы, на якіх былі прадстаўлены кнігі, лялькі, ваўняныя вырабы, аптэчны посуд і многае іншае. Сярод адрасоў Шчорсаўскіх чытанняў таксама Дом-музей Адама Міцкевіча.

ФІШКА ПЯТЫХ ЧЫТАННЯЎ

Цікавай атрымалася экскурсія па Навагрудскай раённай бібліятэцы, падчас якой адбылося знаёмства гасцей з міні-музеем макетаў “Страчаная спадчына” (арганізаваны ў 2017 годзе) і рэтра-фотаатэлье, якое, між іншым, вельмі ўразіла ўдзельнікаў мерапрыемства.

Рэтра-фотаатэлье пры Навагрудскай раённай бібліятэцы адчынена 6 студзеня 2021 года на грант Прэзідэнта 2020 года ў галіне навукі, адукацыі, аховы здароўя і культуры. Для гэтага адзін з пакояў міні-музея быў абсталяваны і стылізаваны пад рэтра-фотаатэлье 20 — 30-х гадоў XX стагоддзя. З інтэр’ера тут — крэсла, этажэрка, падстаўка пад вазоны, сафа, на сценях — фотаздымкі старога Навагрудка. З аксесуараў — клячкі для ледзі, каўнерыкі, капялюшкі, вееры і вуалеткі, вячэрні сурвэты, карункавыя парасон і іншае. З адзення, якое, дарэчы, цалкам адпавядае першай палове XX стагоддзя, — паштыты на заказ касцюм гараджанкі і форма гімназісткі (“Мат-

роска” — менавіта так гэты касцюм называлі на Навагрудчыне). Але галоўнае — фотабокс з імгненным друкаваным фота.

Праз некалькі месяцаў на базе рэтра-фотаатэлье была створана анімацыйна-забаўляльная інтэрактыўная праграма “Вандроўка з навагрудскай гараджанкай”, якая шматлікімі гісторыямі з жыцця гараджан пачынаецца ў міні-музеі “Страчаная спадчына”, потым гараджанка суправаджае групу па плошчу горада і распавядае пра будынікі, вуліцы, скверы. У пэўны момант перад удзельнікамі з’яўляецца гараджанін, апрануты па модзе пачатку XX стагоддзя і прапановае паўдзельнічаць у віктарыне “Што было ў гэтым будынку”. У завяршэнні праграмы з дапамогай фотабокса прапануецца зрабіць адзін агульны фотаздымак.

Вось у гэтую вандроўку на завяршэнне першага дня і аправіліся ўдзельнікі Шчорсаўскіх чытанняў, у ходзе якой адбылося іх запамінальнае знаёмства з жыццём даваеннага Навагрудка і яго гараджанамі, захаванымі архітэктурнымі аб’ектамі гістарычнага цэнтра горада, яшчэ яны пабылі на Навагрудскім замку, падняліся на курган Міцкевіча, а таксама паўдзельнічалі ў інтэрактыўных заданнях.

Звычайна, пасля таго, як што-небудзь ужо зроблена, як здзейснілася нейкая падзея, людзі абменьваюцца сваімі думкамі і ўражаннямі. Па гэтых рэфлексіях можна з высокай доляй прады ацаніць значнасць таго ці іншага мерапрыемства. Тым больш, калі інфармацыя чэргаецца з сацыяльных сетак, дзе чалавек незалежна ад кіравання, арганізатараў і гаспадароў мерапрыемства. Прыводжу вам, паважаныя чытачы, вытрымкі з каментарыяў ў Шчорсаўскіх чытанняў з Фэйсбуку:

Алена Каптыок: “Выдатны і насычаныя два дні ў Навагрудку падарылі і радасць ад сустрэчы з калегамі, і выдатныя ўражання ад старажытнага горада са сваёй гісторыяй. Дзякую ад усяй душы за магчымасць расказаць пра досвед праектнай дзейнасці Барысаўскай бібліятэкі для ўдзельнікаў Пятых Шчорсаўскіх чытанняў... і за гаспаінаў”.

Марына Рафеева: “Вялікі дзякуй... за вашу гасціннасць і шчодрасць душы і сэрца!”

Аляксандр Суша: “Нізкі падзяка за арганізацыю і правядзенне чытанняў, але найперш — за цёплую і спадаў, з якой вы сустрэлі нас”.

Файна МАЛЮЖЭНЦ, метадыст Навагрудскай раённай бібліятэкі
Фота з архіва бібліятэкі

Як развіваўся Мінск, колькі помнікаў захавалася ў горадзе з мінулых стагоддзяў, і якія назвы наслілі знаёмыя вуліцы ды прадмесці на працягу стагоддзяў — цяпер можна даведацца з новай карты, прысвечанай гістарычнай спадчыне сталіцы.

Антон РУДАК

У пачатку чэрвеня ў выдавецтве “Белкартаграфія” выйшла карта-даведнік “Мінск гістарычны”, укладальнікам якой выступіў краязнаўца, экскурсавод і выкладчык Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта Іван Сацукевіч. На дзвюх старонках карты, памеры якой не перавышаюць 65 на 94 сантыметраў, наглядна паказана багатая і разнастайная інфармацыя аб гістарычнай спадчыне Мінска, прадстаўленыя звесткі больш чым аб палутара сотнях музеяў, мемарыялаў, архітэктурных помнікаў сталіцы. З аднаго боку можна пабачыць карту ўсяго Мінска, з іншага — яго цэнтральнай часткі, з больш падрабязным апісаннем помнікаў гэтага раёна горада. Будынкі, якія з’яўляюцца помнікамі архітэктурны, вылучаны на карце чырвоным колерам.

На карту нанесены межы тэрыторыі Мінска станам на пачатак і сярэдзіну XX стагоддзя, таксама пазначаны межы гістарычнага цэнтра горада, назвы і месцазнаходжанне гістарычных прадмесцяў. Акрамя сучасных назваў вуліц, тут змешчаны іх гістарычныя найменні, назвы і месцазнаходжанне колішніх вёсак, якія ўвайшлі ў межы горада, для кожнай з якіх адзначаны год, калі яны былі ўключаны ў склад гарадской тэрыторыі.

**ПЕРШАЯ
Ў СВАІМ РОДЗЕ**

Іван Сацукевіч адзначае — унікальнасць выдання палягае ў тым, што раней такія карты Мінска асобна не выпускаліся, і існавалі толькі на старонках спецыяльнай літаратуры. Ёсць безліч турыстычных альбо транспартных карт сталіцы — але гістарычная, якая аб’ядноўвае звесткі аб мінулым горада, з’явілася толькі цяпер. Тут можна адшукаць інфармацыю пра такія незвычайныя аб’екты, як манументы ў гонар асоб і падзей айчынных гісторыі, археалагічныя помнікі, зніклыя колішнія могілкі, і гэтак далей.

Пазначаны таксама тэрыторыі, звязаныя з найбольш важнымі і адметнымі

гістарычнымі падзеямі ў лёсе горада — так, напрыклад, на карту нанесены межы мінскага замчышча, якое ўзнікла ў XI стагоддзі ў раёне станцыі метро “Няміга” і паклала пачатак сучаснаму гораду, альбо межы гета, створанага акупантамі для ўтрымання яўрэйскага насельніцтва ў 1941 годзе, таксама непдалёк адтуль. Карта ўтрымлівае і невялікую храналогію найважнейшых датаў і перыядаў у гісторыі горада, і кароткія апісанні найважнейшых архітэктурных помнікаў, манументаў

студэнтаў, шырокага кола людзей, зацікаўленых гісторыяй і тапанімай горада, даўно патрабавалася папулярнае выданне такога кшталту, бо яно аб’ядноўвае звесткі самых розных карт за ўсе перыяды ў мінулым сталіцы, і шматпланавы паказвае розныя пласты ведаў аб кожным з перыядаў развіцця гарадской тэрыторыі.

**ВЯРТАННЕ
ЗАБЫТЫХ НАЗВАў**

Пры складанні карты

перайменаванняў, лік якіх часам даходзіў да дзясятку і болей, Але, вядома, фармат карты не надта спрыяе такой палачы, таму даялося змясціць толькі першапачатковыя варыянты назвы той ці іншай вуліцы. Тры Карчмы, Уборкі, Добрыя Мыслі, Сенажаны, Круты бераг — усе гэтыя назвы былі добра вядомыя мінчукам яшчэ ў мінулым стагоддзі, але ці ведаюць іх нашы сучаснікі? Цяпер можна спадзявацца, што страчаныя тапонімы пакрысе будуць вяртацца ў

кі з фондаў архіва былі адобраныя і сістэматызаваныя ў рамках адзінаццаці тэматычных раздзелаў, прысвечаных найбольш адметным аб’ектам і раёнам горада. Агулам тут змешчаны каля дзвюхсот здымкаў за 1944 — 1980 гады, пераважна большасць іх выканана такімі майстрамі, як фотакарэспандэнт БелТА Уладзімір Лупейка, фатограф інстытута “Белпраект” Яфім Ліўшыц і заслужаны доктар Беларусі, афальмолаг Васіль Калаяда — ён быў таксама

сляваеннаму аднаўленню горада, паказвае, як разбіраліся завалы, пакінутыя бамбардзіроўкамі, як адбываліся расчэпкі горада ад разбурэнняў. Трэці раздзел распаўядае пра адбудову найважнейшых аб’ектаў, якія аднаўляліся ў першую чаргу, такіх, як чыгуначны вакзал, тэатр оперы і балета — многія з гэтых будынкаў адбудовалі сіламі нямецкіх ваеннапалонных. Чацвёрты раздзел прысвечаны лёсу гістарычнага цэнтра горада, які сёння, у выніку па-

Тысяча год гісторыі — на дзвюх старонках

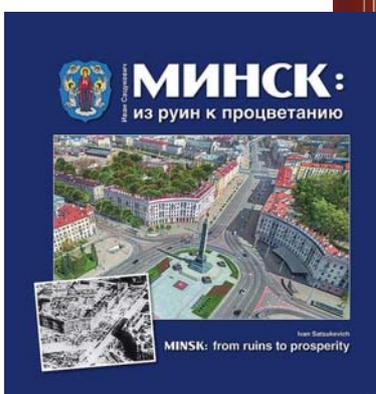
і мемарыялаў.

**ЯДНАННЕ
СТАРАДАўНІХ КАРТ
І ПЛАНАў**

Іван Сацукевіч адзначае, што яму часта даводзіцца адказваць на пытанні журналістаў, пісьменнікаў, выкладчыкаў аб тым, дзе знаходзіцца тая ці іншая мясціна ў горадзе, як яна называлася раней, якія межы ахопліваў той ці іншы гістарычны тапонім, дзе можна лакалізаваць старыя мінскія прадмесці, якія вёскі існавалі на тэрыторыі Мінска, калі яны ўвайшлі ў склад горада і дзе знаходзіліся. Пошук адказваў на гэтыя пытанні патрабаваў пастаяннай напружанай работы — даводзілася звяртацца да мноства

даведнікаў і іншай літаратуры, каб знаць ашчукаць і сістэматызаваць факты з гісторыі сталіцы. Прытым даследчык заўсёды захоўваў вялікую зацікаўленасць да такога віду гістарычных крыніц, як карты і планы гарадской тэрыторыі, сабраўшы даволі прадстаўнічую калекцыю карт Мінска розных гадоў — дарэвалюцыйных, міжваенных, часоў апошняй вайны... Але, адначасова з тым, заўжды было зразумела, што крыніцы такога кшталту цікавыя пераважна спецыялістам, бо шараговы гараджанін не заўжды зольны скарыстацца інфармацыяй, якую змяшчаюць такія карты, хая б нават з-за няведання замежных моваў і гістарычных рэалій мінуўшчыны. А для патрэб школьнікаў,

ўкладальнік таксама прааналізаваў, якія музейныя ўстановы найбольш прадстаўніча дэманструюць у сваіх экспазіцыях мінуўшчыну Мінска, маюць гістарычныя артэфакты, што сведчаць аб развіцці горада ў розныя эпохі. У межах сталіцы таксама дайшлі да нашых дзён шэсць помнікаў археалогіі, адпаведным чынам пазначаны на карце. Помнікі архітэктурны

**масавую свядомасць.
АЛЬБОМ
ФОТАПАРАўНАННЯў**

Таксама была прэзентаваная ўкладзеная Іванам Сацукевічам кніга “Мінск: из руин к процветанию”, якая пабачыла свет у выдавецтве “Беларуская Эцыклапедыя імя Пятруся Броўкі”. На двухстапідзесяці старонках прадстаўленыя эксклюзіўныя фотаздымкі і кадры з кінахронік, якія захаваліся ў фондах Беларускага дзяржаўнага архіва кінафотонадакументаў у Дзяржаўнску, і сёння з’яўляюцца сведчаннем аднаўлення беларускай сталіцы пасля разбурэнняў, нанесеных ёй падчас баявых дзеянняў у гады Вялікай Айчыннай вайны. З дапамогай QR-кодаў, змешчаных на старонках кнігі, чытач можа таксама пабачыць кінахроніку пасляваеннага Мінска на экране свайго смартфона.

Для выдання фотаздым-

к лекцыя не рама дарэвалюцыйных паштовак з відамі Мінска. Менавіта альбом, выдадзены ў 1988 годзе дбаннем Васілія Калаяды, зрабіўся для Івана Сацукевіча ўзорам для перайменавання Акуррат алтуль быў запазычаны прыняцц сяднясення старых фотаздымкаў з новымі відамі Мінска ў адных і тых жа лакацыях, знятых з тых жа самых ракурсаў.

Кожнае гістарычнае фота падрабязна пракаментаванае, а таксама мае змешчаны побач сучасны адпаведнік, фота аўтарства Анатоля Дрыбаса — такім чынам, можна прасачыць, які цягам дзесяцігоддзяў змяняўся гарадскі краявід. То-бок, можна здзейсніць своеасаблівую вандроўку па Мінску васьмідзесяціпідзесяцігадовай даўніны, уявіць сябе сведкам руйнаванняў, нанесеных яму вайной, а таксама адчуць сябе відавочцам яго аднаўлення ў пасляваенныя гады.

**ВІРТУАЛЬНАЕ
ПАДАРОЖЖА**

Першы раздзел кнігі, які носіць назву “Руіны спаленага горада”, паказвае, колькіх пацярпеў Мінск падчас ваенных дзеянняў, якія часткі горада і чаму былі ў першую чаргу знішчаны ў гады ваеннага ліхалецця. Другі раздзел прысвечаны па-

сляваенных горадабудуальных зменаў, разарваны на некалькі кавалкаў — у кнізе тлумачыцца, як і чаму так адбылося. Тут можна пабачыць вуліцы і завулкі, якія існавалі ў старадаўнім сэрцы горада, але былі зруйнаваныя ў 1950 — 60-ыя гады.

Пяты раздзел распаўядае аб “браме горада” — дзвюх будынках-вежах на Прывакзальнай плошчы, якія зрабіліся сапраўднай візітнай карткай Мінска. Шосты раздзел паказвае, якія будынкі стаялі ў раёне сучаснай плошчы Незалежнасці — яшчэ паўстагоддзя таму тут існавала шчыльная дарэвалюцыйная забудова. Сёмы раздзел распаўядае аб будаўніцтве галоўнай сталічнай магістралі, што сёння вядомая як праспект Незалежнасці, а восьмы — аб стварэнні цэнтральнай плошчы горада, якая сёння носіць назву Кастрычніцкай. Узнікла ж яна на месцы шчыльна забудаваных кварцальных кватэрных пасёлкаў, не пашкадаваных ваеннымі разбурэннямі і канчаткова зруйнаваных у пасляваенныя гады. Асобныя раздзелы таксама прысвечаны размяшчэнню на ўскраінах рабочым пасёлкам і першым мікрараёнам. Такім чынам, змест кнігі, фактычна, уяўляе з сябе адзінаццаць віртуальных экскурсій, якія дазваляюць чытачу прайсціся па ўсіх колішніх савецкіх частках Мінска.

Іван Сацукевіч адзначае, што, як ні парадаксальна, на прафесійным узроўні гісторыі сталіцы сёння займаецца дужа невялікае кола гісторыкаў. Застаецца спадзявацца, што новыя выданні выклічуць свежую хвалю зацікаўленасці гісторыі сталіцы, і зробіцца нагодай для з’яўлення чарговага пакалення даследчыкаў мінуўшчыны Мінска.

K

Таямніцы Яна Чачота

Да 225-гадавіны ў дня нараджэння піянера беларускай фалькларыстыкі

17 ліпеня мы будзем мець выдатную нагоду, каб ўгадаць Яна Чачота («імя слаўтага паэта-рамантыка, філамата і філарэта, фалькларыста, этнографа і драматурга, аднаго з найбуйнейшых дзеячаў беларуска-польскага фальклорна-літаратурнага сумежжа XIX ст.») і не толькі ўгадаць у хатняй цішы, але і ўшанаваць асобу «пачынальніка новай беларускай літаратуры» на дзяржаўным узроўні. Таму мы пачынаем расповед пра радавод і жыццёвы шлях аднаго з самых годных сыноў беларускай зямлі.

Бюст Яна Чачота ў Карэлічах.
Скульптар — Алякс Шатэрнік.

чыны, «падштурхоўваючы» іх адзначылі ў 1957 годзе стадзясцігоддзе з дня смерці Яна Чачота. Сумная нагода, нейкая «несвятая», падумае чытач. Але ж для папулярнага годнай асобы неабходна выкарыстоўваць любую нагоду.

Цікава, што тэчка гэтыя нібы сама знайшла новага гаспадара. Бо, у «К» у той час актыўна друкаваўся наш серыял, прысвечаны радаводу Адама Міцкевіча (гл. «К» №№ 11 — 2016; 6, 14, 19, 24, 27 — 2017; 12, 13, 15, 17 — 2018).

У 2018 годзе, пад час працы ў Нацыянальным гістарычным архіве Літвы (НГАЛ), мне ўдалося

Тады ж, у 2018 годзе, і нарадзілася думка апублікаваць пад юбілей невялікі серыял пра род, жыццё і творчасць Яна Чачота. І задумка дайшла да рэалізацыі. Рушым.

КАЛІ СВЯТКАВАЦЬ?

Калі зазірнуць у Вікіпедыю, якая нібы ведае ўсё пра ўсіх, для чаго, уласна і стваралася, можна пераканацца, што пра Яна Чачота там ведаюць. І высока шануюць. Артыкул пра яго — змястоўны, і не такі ўжо маленькі. І да таго ж, у два разы большы за тэкст пра Адама Міцкевіча (яшчэ адно «зіўна»). Аўтары тэкста пра Чачота свярджваюць, што нарадзіўся ён «24 чэрвеня (7 ліпеня) 1796 года ў Малюшычах» (у другой версіі беларускай Вікіпедыі 7 ліпеня не згадваецца). Гэтую ж дату 24 чэрвеня прыводзіць Кастусь Цвірка ў першым томе серыі «Беларускі кнігазбор» — «Ян Чачот. Выбраныя творы» (1996), а таксама ў зборніку «Філаматы і Філарэты», які выйшаў праз два гады ў той самай серыі. Удкладняючы, што 6 ліпеня Ян Чачот быў ахрышчаны вы вайдой, а 19 ліпеня

(«ЛіМ» за 11.08) выйшла публікацыя «Піянер беларускай фалькларыстыкі». Аўтарам яе быў спадар Адам Мальдзіс, які свярджаў — «Як бачна з дакументаў, знойдзеных нядаўна ў Цэнтральным архіве БССР, Ян Чачот нарадзіўся 17 ліпеня 1796 года ў засценку Малюшыцы, што па дарозе з Карэліч на Варончу». Ту ж дату ён паўтарыў у кнізе «Падарожжа ў XIX стагоддзе», якая выйшла два гады таму. У 1977 годзе выйшла кніга «Пачынальнікі», укладальнікам якой быў Генадзь Кісялёў, які працываў дакументам дваранскай справы Чачотаў (захоўваецца ў Нацыянальным гістарычным архіве Беларусі (НГАБ)), у якіх свярджаецца «Метрычныя сведствы: 1-е) 1796 (год) іюля 17 Івана-Антана в Ворончанском...».

Атрымліваецца, што даследчы гэтую справу ведаюць, яе чытаюць, але з рознымі вынікамі. То бок, «слова супраць слова». Каб дапамагчы вызначыцца з датай юбілея, мы зазірнулі «за архіўныя парогі» самастойна.

МЕТРЫЧНЫ ЗАПІС

Сёння, калі для доступу ў архіў ужо не патрабуецца шыкоўная сівая барада, шлейф заслугаў перад айнаўнай наукай, стосу папераў аб тым, што твае рукі годны таго, каб дэкра-

Варта тое-сёе патлумачыць. Хрост адной вайдой, г.зв. «засцерагалны ад смерці», як правіла, рабіўся ў дзень нараджэння дзіця. Давершыць жа яго маглі і праз некалькі дзён-тыдняў-месяцаў. Хоць, здаралася і праз шмат год.

У перакладзе на сённяшні момант усіх гэтых «старых» і «новых» стыляў, з улікам розніцы па стагоддзях, трэба быць пільным. Таму, каб спраўдзіць свае здагадкі, на ўсялякі выпадак я прапануем выказаць свае думкі ў адмысловай архіўна-літэратурнай працы па перададзеным дакументах 17 ліпеня. Што мае пацверджанне і ў сямейных дакументах Чачотаў.

ГАСЦІЦКАЯ ЦІ ГАЦЫСКАЯ?

Гэты ж запіс ставіць кропку ў пытанні, да якога роду належала маці Яна Чачота — нікому невядома роду Гасціцкіх (такі варыянт бязмежна пануе ў некаторых публікацыях, а Гасціцкіх у Вікіпедыі), ці даўняму беларускаму роду Гацкскіх. Вядома ж, Гацкскіх. І тут варта згадаць, што ў той дзень, калі пабраліся шлюбам Тадэвуш Чачот і Клара з Гацкскіх, самім лёсам было перададзена стаяць сваякамі Яна Чачота класікам — Адаму Міцкевічу і Вінцэнту Дуніну-Марцінкевічу.

У юбілейны для Дуніна Марцінкевіча 2018 год выйшла кніга гісторыка-архівіста Змітра Дразды «Таямніцы Дуніна-Марцінкевіча». Аказалася, што дзядзька Вінцэнта — Ігнат Марцінкевіч быў жанаты на Гацкскіх, пещца Марыяна Бараноўскага была з Чачотаў, а яе сястра за Гацкскіх.

Але мы маем дадаць да гэтага мудрагелістага радаводнага плетня яшчэ адну нітку. Аказалася, што пламенніца маці Яна Чачота — Дарота Гацкская — пабралася шлюбам з Антонам Лешчылоўскім. А Лешчылоўскі — род прабабулі Адама Міцкевіча. І ўсё гэта мясцовыя, наваградскія, старыя роды. Дарэчы, пра трагедыю сямі Лешчылоўскіх можна даведацца са згаданых вышэй публікацый «К» пра радавод Міцкевіча.

Рабіць з гэтага «геапалітычныя высновы» аб уплывах радаводных сувязяў на творчасці і перамяненне трох літаратараў, магчыма, і не варта. Бо, ці ведалі яны пра такія «пераплёты» і глыбокадумна разважалі над імі, нам невядома. Але звярнуць увагу на гэты цікавы факт, які можна выкарыстаць у музейнай экспазіцыі ці працы экскурсавода, мяркую варта.

Частка I

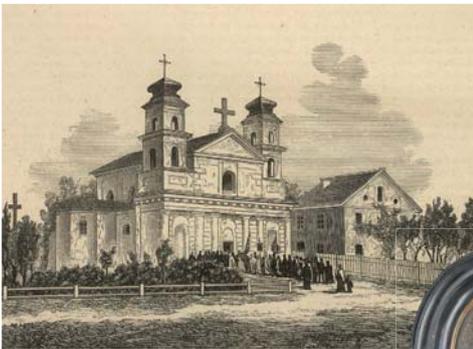
Зміцер ЮРКЕВІЧ

«Знаць Чачота ўсе павінны і пра Зана драбачына-насы, пра Касцюшку і Мацюшку, і пра песняроў...» ёсць такія радкі ў «Песні» Францішка Багушэвіча, напісанай ім у 1897 годзе, за тры гады да смерці. Безумоўна, ставячы на першае месца імя Чачота ў чарадзе вядомых літвінаў-беларусаў, Багушэвіч дбаў зусім не пра рыфму. Так ён аддаў даніну пашаны таму, хто на самым зольку беларускага адраджэння ўзяўся за «невыгодную» працу на роднай ніве беларусчыны. Працы, якая пазней падштурхнула Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча (магчыма, з іншай прычыны) і самога Францішка Багушэвіча павярнуцца пачаць пісаць творы і па-беларуску. А за імі на гэты шлях сталі і многія іншыя...

У гонар Яна Чачота ў мінскім раёне Брылевічы названая вуліца. Імя паэта носіць таксама адна з вуліц Варшавы. У 1996 годзе ў Новай Мышы пад Баранавічамі, быў усталяваны бюст паэта, а ў 1997 адкрыты гісторыка-літаратурны музей імя Яна Чачота. Таксама ў гонар паэта ўсталяваны помнік у Карэлічах і памятная шыльда ва ўрочышчы Рэпіхава». Але ці ёсць хоць адна школа, якая б насіла яго ганаровае імя? Ці студэнцкае або літаратурнае таварыства, інстытут, фестываль? Не. Падаецца, самы час аб тым падумаць?

ПРАЛОГ

Некалькі год таму, даволі выпадковым чынам, мне ў рукі трапіла пухлятая тэчка, у якой бы-

Касцёл Святой Ганны ў Варончы. 1878 год.

лі сабраны каштоўныя публікацыі з беларускіх (і трохі з польскіх) газет 1950 — 1980-х гадоў. Большасць з іх датычылася «вялікага польскага паэта», «вялікага сына польскага народа» літвіна-беларуса Адама Міцкевіча. Так, з аднаго боку замацоўваючы ў свяломасці беларусаў такія недарэчныя штампы, аўтары публікацый мелі магчымы масцё напоўніць матэрыялы цалкам прабеларускім зместам.

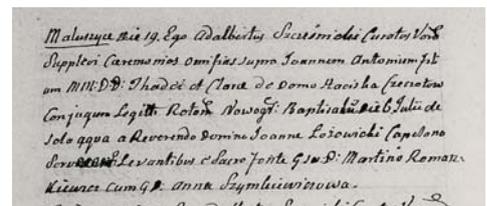
Але былі там і публікацыі пра Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча, Марылю Верашчука і ... Яна Чачота. Як высвятлілася, раней тэчка належала гісторыку-славісту і літаратуры Льву Мірачыцкаму. У 1956 годзе ён распачаў навуковую працу ў наваградскім музеі Адама Міцкевіча і актыўна, ледзь не першым у паваннага Беларусі, узяўся за папулярнае асобы свайго славацкага земляка, бо і сам паходзіў з Наваградчыны (в.Баары, Карэліцкі раён). Але, магчыма, сваю першую публікацыю ён прысвяціў не Адаму Міцкевічу. Напрыканцы 1956 года Леў Мірачыцкі напісаў пранікнёны артыкул «Ён любіў і цяпер творчасць свайго народа», які адрававаў жыхарам Наваград-

знайскі крымінальную справу вядомага выкладчыка свіслацкай гімназіі Яна Чачота (цёзка), якога памылкова атысячалі з нашымі філаматам. З чаго нарадзілася свярджанне, што філамац Ян Чачот нейкі час выкладаў у слаўтаў Свіслацкай гімназіі. Праўда, у той час, калі настаўнік актыўна выкладаў, філамац пасля працягла працэса над студэнцкай моладдзю ехаў пад ахову царскіх жандараў у далёкі Кізіл (гл. «К» №4, 2019).

Потым было знаёмства з тэкстамі пра Яна Чачота вядомых беларускіх даследчыкаў - Адама Мальдзіса, Змітра Яцкевіча, Кастуся Цвірка, Уладзіміра Мархеля, Генадзя Каханюскага і шмат каго яшчэ. Так, Ян Чачот не абыйдзены ўвагой, хоць і да гэтага часу не «заслужыў» на паўнаважнае сучаснае манаграфію. Што вельмі і вельмі здзіўна. Як і шмат хто з ягонага кола, напрыклад, Ігнат Дамейка, Антон Адынец, Ануфры Петрашкевіч ці Адам Міцкевіч. Іх апублікаванне жыццярысы больш падобнага да папулярных нарысаў.

Медальён Яна Чачота. Аўтар — Рафал Спізень. 1844 год.

Метрыка хросту Яна Чачота.

ня хрост дапоўнілі алегем. Крыху іншыя звесткі падае гісторык-архівіст Зміцер Яцкевіч у публікацыі «Радавод Яна Чачота», якая была надрукавана ў серыі «Беларуска - Albaruthenica» (т. 10, 1998). Раней гэты даклад прагучаў на Карэліцкіх краязнаўчых чытаннях. Вось што піша спадар Яцкевіч — «Адбылося гэта 24 чэрвеня 1796 года на старым стылі, а 7 ліпеня на новым. Ён быў ахрышчаны ў Варанчанскім парафіяльным касцёле 17 ліпеня таго ж года (н.ст.)».

Але, як высвятлілася, даты «24 чэрвеня» трымаліся не ўсе і не заўсёды. Яшчэ ў 1967 годзе ў газеце «Літаратура і мастацтва»

МУЗЕІ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 397 01 63 (экскурыйнае бюро)
Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.";
■ "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст.";
■ "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.";
■ "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.";
■ "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.";
■ "Мастацтва краін Усходу XIV — XX стст."

Выставы:
■ Выстава "Вялікія мары маленіх людзей" (жываліс Вялянціна Губарава) — да 18 ліпеня.
■ Выстава "Фелікс Гумен. Класіка і эксперыменты. Да 80-годдзя майстра акварэлі" — да 11 ліпеня.

■ Выстава "Макоўскія". Да 175-годдзя з дня нараджэння мастака Уладзіміра Макоўскага — да 4 ліпеня.
■ Выстава "Мора. Неба. Аблюк" (творы ў жанрах сюжэтна-тэматычнай карціны і пейзажа са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь) — да 4 ліпеня.
■ "Фердынанд Рушчыц": віртуальная выстава да 150-годдзя з дня нараджэння.

■ Віртуальная выстава твораў Віталія Чарнабрысава "Вангоісты Гаген".
■ Выстава "Літаратурны пейзаж" (графіка з фондаў Дзяржаўнага мемарыяльна-гісторыка-літаратурнага і прыродна-ландшафтнага музея-запаведніка А.С. Пушкіна "Міхайлаўскае" — да 15 жніўня.

Філіялы музея

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧА". КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВА ХІХ СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 358 88 78
Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
■ "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
■ "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава "Повязь часоў", якая знаёміць з багаццем вобразаў традыцыйнага ручніка.
■ **Займальны майстар-класы** па саломалляцтву, вырабу традыцыйных лялек, пляценні паясоў (бранзалетаў). Патрапіць на майстар-клас можна ў любы працоўны дзень музея: серада-нядзеля з 10.00 да 17.00. Палярэдні запіс абавязковы.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Нярасава, 3
Тэл.: 399-09-79
Час працы: серада-нядзеля
цз 12:00 да 20:00

■ Выстава жывалісу Алены Шлегель "Калекцыя ілюзій" — да 4 ліпеня.
■ Выстава дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва Алы Непачаловіч "Патаемнае" — да 4 ліпеня.
■ Выстава фатографі Вячаслава Бахметава "Срэбраны альбом" — да 4 ліпеня.

■ Выстава-вынік праекта "Чорны па белым". г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47
Тэл.: 242-78-14
Час працы: аўторак-нядзеля 12.00-20.00
■ Міжнародная выстава "Гравора без межаў" — да 11 ліпеня.

БЕЛАРУСЬКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

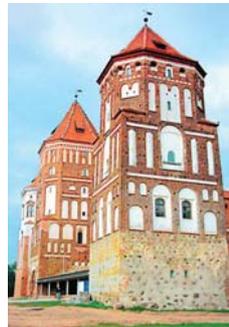
г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.
Тэл. +375 (17) 203 07 92, +375 (29) 144 07 92, +375 (17) 327 11 66. Музей працуе: аўторак, серада, пятніца, субота, нядзеля — з 10.00 да 18.00 (касы да 17.30), чацвер — з 12.00 да 20.00 (касы да 19.30) панядзелак — выхадны.
■ Пастаянная экспазіцыя.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; +37529 551 80 51, +37529 190 31 49.
Палацавы ансамбль
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выставачны праект "Захавальнікі" (куфры,

шкатулкі, скрыні) — да 20 верасня.
■ Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальны цырыманіяль нявіжскага двара". У складзе пастаяннай экспазіцыі.
■ Выставачны праект "Адбіткі часу і веры" — да 30 чэрвеня.
Сектар экскурыйнай і інфармацыйнай дзейнасці
Вул. Гейсіка, 1.
■ Выстава работ Аксаны Арачэевай "Зямля красуе добрымі людзьмі" — да 15 ліпеня.
Ратуша
г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3.
■ Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР" г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 90, (8-01596) 2 82 70.

■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Тэатралізаваная экскурсія "Мірскі замак і яго уладальнікі: шлях праз стагоддзі".
■ Экскурсія з элементамі дэгустацыі "У госці да Пана Каханку".
■ Экскурсія з элементамі анімацыі і дэгустацыі "Мірскі замак. Гісторыя. Культура. Дэгустацыя".
■ Тэматычная экскурсія з элементамі квэста

У МІНСКУ ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" МОЖНА НАБЫЦЬ У НАСТУПНЫХ КРОПКАХ:

магазіны "Белсаюздрук"

Падземны пераход ст.м. "Пятроўшчына".

Падземны пераход ст.м. "Плошча Перамогі".

Проспект Незалежнасці, 44.

Вуліца Валадарскага, 16.

Тэлефон для даведак па наліўнасці газеты ў кіёсках "Белсаюздрук" — (017) 2764542 (з 9.00 да 17.30)

кіёскі "Белсаюздрук"

ст.м. "Няміга", вул. М. Багдановіча.

Проспект Пераможцаў, 5.

Вуліца Рабкораўская, 17.

Проспект Незалежнасці, 68, В.

Вуліца Лабанка, 2.

Тэлефон для даведак па наліўнасці газеты ў кіёсках "Белсаюздрук" — (017) 2764542 (з 9.00 да 17.30)

Тэатральная зала. Пачатак а 14-й.
■ 27 чэрвеня, 1, 2 ліпеня — "Лебядзінае возера" (балет у 2-х дзях) П. Чайкоўскага. Дырыжор — Уладзімір Авадок. Прэм'ера.
■ 29 — "Кармэн" (опера ў 3-х дзях). Дырыжор — Іван Касцяцін.
■ 29 — Канцэрт "Музычны бізнэс-ланч". Камерная зала імя Л.П.Александроўскай. Пачатак у 19.30.
■ 30 — "Вілісы. Фатум" (опера-балет ў 2-х дзях) Дж.Пучыні. Дырыжор — Іван Касцяцін.
■ 1 ліпеня — Канцэрт "Страсці па оперы". Камерная зала імя Л.П.Александроўскай. Пачатак у 19.30.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "БЕЛАРУСЬКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.
26 чэрвеня — "Лялечны карагод" (інтэрактыўна-пазнавальны спектакль на 1 дзёну). Пачатак аб 11-й.

ПА ПЫТАННЯХ РАЗМЯШЧЭННЯ РЭКЛАМЫ Ў ГАЗЕЦЕ "КУЛЬТУРА" звяртайцеся па тэлефоне +375 17 286 07 97 і па тэлефоне/факсе +375 17 334 57 41 альбо пішыце на электронны адрас kultura@tut.by!

для дваіх "Інтрыгі Купідона".
■ Музейныя камунікатыўныя праграмы: "Табе, нашчадак, у добры дар...", "Ад усяго сэрца — самы лепшы пачастунак", "Капрызы моды ракако".
■ Дзіцячая тэатралізаваная экскурсія "Чароўная гісторыя ў Мірскім замку".
■ Правядзеныя вясельных цырымоній, святкаванне

ГАЛЕРЭІ

гадавіны вясялля.
■ Музейная фотопляцоўка.
■ Квэст "Таямніца двух куфраў".
ПЛАЦА МАСТАЦТВА
г. Мінск, вул. Казлова, 3.
Тэл./факс: 290 60 10.
■ Галоўны праект рэспубліканскага фестывяля манументальнага мастацтва Беларускага саюза "Манумент".
■ Выстава "Адкрыты свет. Мастацтва пасля пандэміі" творчага аб'яднання "Арцель" — да 4 ліпеня.
Выстава "Мы — разам. Памяці Сяргея Малішэўскага" — да 4 ліпеня.
■ Выстава жывалісу Уладзіміра Клімушкі "Мяжа адсутнасці" — да 4 ліпеня.
■ Персанальная выстава Вялянціна Нуднова — да 4 ліпеня.

Мелодыі і спевы пад хвоямі Песняра Чароўныя гукі ў дворыку Коласавага дома

Пад шатамі стройных Коласавых хвой і волатаў-дубоў, пасаджаных рукой Песняра, музыка гучыць па-асобаму натхнёна. У гасцінным доме Якуба Коласа яе вельмі лобілі слухаць. Народны паэт добра граў на скрыпцы і хораша спяваў, лобіў слухаць на радзіе народныя мелодыі і царкоўныя спевы. Мела прыгожы голас і жонка Песняра Марыя Дзмітрэўна. А ў пачатку мінулага стагоддзя ў доме Коласа з'явіўся раяль. Яго набылі для унукаў паэта, які высока ацэньваў карысць музычнай адукацыі.
У Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа працягваюць традыцыі, закладзеныя Пазтам, — тут часта праходзяць канцэрты і творчыя сустрэчы з вядомымі і пачынаючымі выканаўцамі. Стаў традыцыйным і музычны праект "Кватэрнік у дзядзькі Якуба".
23 чэрвеня ў яго межах на сядзібе паэта адбыўся творчы вечар беларускага спевака, колішняга артыста апэраты Віктара Шабуні. У час канцэрта глядачы задавалі пытанні спевачу, цікавіліся яго жыццём і творчасцю. А слухачы старадаўняй і сучаснай рамансы пад гітару, кожны госьць узгадаў нешта сваё, запэтытана...

Дваццаць гадоў Віктар Шабуня прывясціў служэнню Беларускаму дзяржаўнаму акадэмічнаму музычнаму тэатру, сыграў на яго сцэне каля 40 роляў! Сёння ў яго рэпертуары больш за сотню рамансаў.
Гэта ўжо не першы творчы вечар Віктара Шабуні ў Доме Якуба Коласа — мінулым разам канцэрт адбыўся ў Вялікай гасціўні, а сёлета чароўныя гукі гітары гучалі ў дворыку Дома Коласа.

Праект "Кватэрнік у дзядзькі Якуба" стаў у музеі традыцыйным: у яго межах у розны час выступалі гурты Re1ikt, Сундук, Знарок, The Apples, Rosy band, спевакі Сяргея Башлыквевіч, Кацярына Ваданосова і іншыя.
Наступны "кватэрнік" адбудзецца 29 чэрвеня 2021 года — мінскі тэатр "Тэрыторыя музыкі" презентуе свой прэм'ерны спектакль мюзікл-пасцічка "Фігара" па матывах п'есы П'ера-Агюстэна Карона дэ Бамаршэ.
П'еса Бамаршэ "Шалёны дзень, або Жаніцьба Фігара" была папулярна ў часы жыцця Якуба Коласа, ды і ў наш час не згубіла сваёй вострыні і, канечне ж, абаяння. Абодва аўтары ў сваіх творах абаранілі інтарэсы простых людзей, якіх лічылі разумнымі і кемлівымі.

Прэм'ера "Фігара" запланавана ў тэатры "Тэрыторыя музыкі" на 28 ліпеня. Рэжысёр-пастаноўшчык Анастасія Грынёнка заяўляе, што такога "Фігара" яшчэ ніхто не бачыў! І ў наведвальнікаў дома Коласа ёсць унікальная магчымасць у гэтым упэўніцца!

Глядачы ўбачаць сцэны са спектакля ў выкананні артыстаў тэатра Арцёма Пінчука, Ксенія Харашкевіч, лаўрэатаў міжнародных конкурсаў Іланы Казакевіч, Дзмітрыя Якубовіча, Дзяніса Нямцова і іншых. А таксама даведаюцца, на якое "хуліганства" пайшла рэжысёр-пастаноўшчык Анастасія Грынёнка і якое харэаграфічнае рашэнне абраў харэаграф-пастаноўшчык Дзмітрый Якубовіч для мюзікл-пасцічка. Пацуюць вакальныя кампазіцыі і атрымаюць асалоду ад раскошы касцюмаў у стылі "ракако" мастака Юлія Бабаева. А таксама пагукараць з артыстамі і пастаноўшчыкам тэатра ў цёплай атмасферы кватэрніка.

Вольга НАВАЖЫЛОВА

ТЭАТРЫ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.
Вечары Вялікага ў замку Радзівілаў
■ 26 чэрвеня — "Завая. Пушкін — Свірыдаў" (літаратурна-музычная кампазіцыя). Тэатральная зала. Пачатак а 13-й.
■ 26 — Канцэрт "Заўсёды ў маім сэрцы. Музыка Італіі, Іспаніі і Кубы". Тэатральная зала. Пачатак у 15.30.
■ 26 — "Ноч пераўвасабленню". Канцэрт-сюрпрыз зорак Вялікага тэатра Беларусі. Унутраны двор замка. Пачатак а 21-й.
■ 27 — Канцэрт "А.М.А.Д.І.S. Brass запрашае...". Тэатральная зала. Пачатак а 14-й.
■ 27 — Канцэрт "Вышэй за неба" (музыка эпохі барока ў выкананні вядучых салістаў оперы і трыа "Горыня").

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" ПРАЗ ІНДЫВІДУАЛЬНЫ (63875) І ВЕДАМАСНЫ (638752) ІНДЭКСЫ.

З дапамогай банкаўскай карткі газеты можна вылісаць праз інтэрнэт-сэрвіс на сайце "Беллошты" (пункт "Афармленне падпіскі на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі").